

EUROPARLAMENTTIVAALIT

VAALIOHJEET

Kotiäänestys

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIOHJEET VUONNA 2019 TOIMITETTAVIA EUROPARLAMENTTIVAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 26.5.2019 toimitettavia europarlamenttivaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.3.– 30.6.2019.

Vaaliohjeet

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakkoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakkoäänestys kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakkoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Maistraatin tehtävät
- Nro 8: Vaalipiirilautakunnan tehtävät

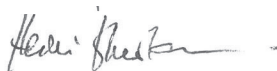
Helsingissä 1 päivänä maaliskuuta 2019

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Neuvotteleva virkamies

Heini Huotarinen

Julkaisija:	OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare:	JUSTITIEMINISTERIET
Teksti:	Oikeusministeriö ja kunnat
Text:	Justitieministeriet och kommunerna
Paino:	Grano Oy, Espoo, 2019
Tryckning:	Grano Oy, Esbo, 2019

Sisällys:

1. YLEISTÄ EUROPARLAMENTTIVAALEISTA	1
2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET	3
3. KOTIÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJA	6
4. KOTIÄÄNESTYS	7
4.1. Kotiäänestyksen edellytykset	7
4.2. Milloin kotiäänestys voidaan toimittaa?	8
4.3. Valmistavat toimenpiteet	8
4.4. Kotiäänestyksen kulku.	13
Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle	13
Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun	18
Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen	19
Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen	21
Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen	24
Vaihe 6: Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys.	26
Vaiheet 1–6: Yhteenveto.	29
4.5. Äänestäjän avustaminen	31
4.6. Järjestyksen ylläpito	33
4.7. Lähetekuorten ja vaalimateriaalin toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle.	34
5. MUITA OHJEITA	35

Liitteet

LIITE 1a: Vaalilaki (714/1998)	36
I osa: Yhteiset säännökset	36
1 luku: Yleiset säännökset	36
2 luku: Vaaliviranomaiset	39
3 luku: Äänioikeusrekisteri	41
4 luku: Ehdokasasettelun viranomaistehtävät	45
5 luku: Ennakkoäänestys	49
6 luku: Vaalipäivän äänestys	57
7 luku: Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen	62
8 luku: Muutoksenhaku	64
II osa: Vaalikohtaiset säännökset	66
9 luku: Eduskuntavaalit	66
10 luku: Presidentinvaali	66
11 luku: Kuntavaalit	66
12 luku: Europarlamenttivaalit	66
III osa: Erinäiset säännökset	71
13 luku: Täydentävät säännökset	71
14 luku: Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	73
LIITE 1b: Euroopan unionin vaalisäädös	74
LIITE 1c: Hallintolaki (434/2003: 27-30 §)	77
LIITE 2: Ilmoituskortti	79
LIITE 3: Lähetekirjelomake	80
LIITE 4: Kotiäänestyksen lähetekirjelomake	81
LIITE 5: Vaalikuori	82
LIITE 6: Lähetekuori	83
LIITE 7: Kotiäänestyslomake (Ilmoittautuminen kotiäänestykseen)	84
LIITE 8: Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä	86
LIITE 9: Eräitä määräaikoja	87

1. YLEISTÄ EUROPARLAMENTTIVAALEISTA

Vuoden 2019 europarlamenttivaalit

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 26 päivänä toukokuuta 2019. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 15.–21.5.2019 ja ulkomailla 15.–18.5.2019. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakkoäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 8.5.2019.

Vaalilainsäädäntö

Europarlamenttivaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998; **liite 1a**) ja EU:n vaalisäädöksessä (säädös edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla, 76/787/EHTY, ETY, Euratom, **liite 1c**). Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua liitteessä olevaan koosteeseen europarlamenttivaaleja koskevista lainkohdista.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Europarlamenttivaalien äänioikeudesta säädetään perustuslain 14 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta vaalilain 164 §:ssä.

Äänioikeusrekisteri ja ilmoituskortti

Väestörekisterikeskus perustaa viimeistään keskiviikkona 10.4.2019 äänioikeusrekisterin, johon otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen mukaan äänioikeutettuja europarlamenttivaaleissa. Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä perjantaina 5.4.2019 kello 24. Väestörekisterikeskus laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle ilmoituskortin ja lähettää sen postitse viimeistään torstaina 2.5.2019 niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän oman vaalipiirin yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakoon tai vaalipäivänä. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakoon äänioikeutettu voi äänestää

- missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla; tai
- vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna; tai
- vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiaäänestyksessä tai
- kirjeitse, mikäli hän asuu ulkomailla tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle postitetussa ilmoituskortissa. Äänioikeutettu voi tarvittaessa tiedustella vaalipäivän äänestyspaikkaansa maistraatista.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

Yleistä

Vuoden 2019 europarlamenttivaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset:

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

Vaaliviranomaisen puolueettomuus

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa

- säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja
- mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003; **liite 1c**) 27–30 §:n esteellisyysääntelyä.

Kelpoisuusrajoitukset europarlamenttivaaleissa

Keskusvaalilautakunnan

- jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla puolueen tai yhteislistan vaali-asiamies.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- ehdokas.¹

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- ehdokas eikä missään kunnassa
- ehdokkaan puoliso², lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- ehdokas eikä

¹ Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

² Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaänestyksessä ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (so. alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäseniin eikä varajäseniin³,
- vaalitoimikunnan jäseniin eikä varajäseniin,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsijaan eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö

³ Eikä vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

3. KOTIÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJA

Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan määrääminen

Kotiäänestyksen toimittamisesta äänestäjän kotona huolehtii kotiäänestyksen vaalitoimitsija.

Kunnan keskusvaalilautakunta määrää hyvissä ajoin ennen ennakkoon äänestysajanjakson alkua ne henkilöt, jotka toimivat kunnassa kotiäänestyksen vaalitoimitsijoina.

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja puolestaan määrää sen, kuka kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiksi määrätyistä henkilöistä toimittaa kunkin yksittäisen kotiäänestyksen. Kotiäänestyksen vaalitoimitsijat eivät voi tästä keskenään sopia. Puheenjohtaja voi jo etukäteen määrätä vaalitoimitsijoille henkilökohtaiset varamiehet muun muassa estyneisyystapauksia varten.

Kunkin kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Kotiäänestyksessä ei vaalitoimitsijan ominaisuudessa saa olla paikalla muita henkilöitä.

4. KOTIÄÄNESTYS

4.1. Kotiäänestyksen edellytykset

Kuka on oikeutettu kotiäänestykseen?

Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen.

Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.⁴ Muu äänioikeutetun perheenjäsen, joka ei täytä kotiäänestykselle säädettyjä edellytyksiä, ei voi äänestää kotiäänestyksen yhteydessä.

Joissakin tapauksissa on ilmennyt epäselvyyttä siitä, missä tapauksessa on toimitettava koti- ja milloin laitosaänestys. Ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnanhallituksen määräämät sosiaalihuollon toimintayksiköt, kuten palvelutalot ja asuntolat, kuuluvat laitosaänestyksen piiriin.

Ilmoittautuminen kotiäänestykseen

Henkilön, joka haluaa äänestää ennakolta kotonaan, on ilmoitettava siitä kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoituksen voi myös tehdä äänestäjän puolesta tämän valitsema henkilö. Jos samassa taloudessa asuva omaishoitaja aikoo äänestää kotiäänestyksen yhteydessä, se on mainittava ilmoituksessa.

Ilmoitus on tehtävä keskusvaalilautakunnalle kirjallisesti tai puhelimitse viimeistään tiistaina 14.5.2019 ennen kello 16.

⁴ Kotiäänestyksen yhteydessä voi mainittujen edellytysten täytyessä äänestää myös omaishoidontuesta annetun lain 4 a §:ssä tarkoitettu sijaishoitaja.

4.2. Milloin kotiäänestys voidaan toimittaa?

Kotiäänestys toimitetaan jonakin ennakkoäänestysajanjaksoon sattuvana päivänä kello 9–20. Kotiäänestys voidaan siis toimittaa joko arkipäivänä tai sunnuntaina.

4.3. Valmistavat toimenpiteet

Kotiäänestyksessä tarvittava vaalimateriaali

Keskusvaalilautakunta toimittaa kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille kotiäänestyksessä tarvittavat asiakirjat ja tarvikkeet. Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on tarkastettava saamansa materiaali ja, mikäli jotain puuttuu, viipymättä otettava yhteys keskusvaalilautakuntaan.

Vaalitoimitsijoiden on säilytettävä hallussaan olevaa vaalimateriaalia siten, ettei mahdollisuutta väärinkäyttöihin pääse syntymään.

Mitä kotiäänestyksessä tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

- 1) Europarlamenttivaalien äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin);
- 2) kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5 K; **liite 4**) ja lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5, **liite 3**) kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävää omaishoitajaa varten;
- 3) vaalikuoria (vaalilomake nro 4; **liite 5**), joiden alaosassa on pieni ikkuna;
- 4) lähetekuoria (vaalilomake nro 6; **liite 6**), jotka ovat etupuolen väriltään pääosin keltaisia ja joiden etu- ja takapuolelle on painettu punainen Pikakirje Exprès -merkki (vaalilomake nro 6);
- 5) osittain täytetty kotiäänestyslomake (vaalilomake nro 14; **liite 7**). Kotiäänestysilmoitusten perusteella keskusvaalilautakunta täydentää kutakin kotiäänestyslomaketta seuraavilla tiedoilla:
 - kotiäänestykselle määrätty päivä ja kellonaika sekä tehtävään määrätty vaalitoimitsija ja

- merkintä siitä, miten äänestysajankohdasta on äänestäjälle ilmoitettu.

Vaalitoimitsijan tulee ottaa kaikkien niiden äänestäjien kotiaänestyslomakkeet mukaansa, joiden luona hänen tehdyn suunnitelman mukaan tulee kunakin päivänä käydä;

- europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmä, joka on painettu valkoiselle paperille;

6) oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 8**);

Tarvikkeet:

7) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Mukana on hyvä olla myös varaleimasin. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:

8) Tunniste kotiaänestyksen vaalitoimitsijana toimivalle. Vaalitoimitsijalla tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä rintamerkki tai vastaava, johon on merkitty henkilön tehtävä (esimerkiksi "Vaalitoimitsija", kaksikielisissä kunnissa "Vaalitoimitsija – Valförrättare"). Tunnisteessa voi olla myös vaalitoimitsijan nimi;

9a) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälaisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on sinänsä aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauk-

sessä on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuulakärkikynät eivät ole suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden vaaliviranomaisten kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin;

9b) Kyniä vaalitoimitsijoiden omaan käyttöön sekä toimistotarvikkeita (muistiinpanopaperia, kostutussieni jne.);

Vaaliohje:

10) Oikeusministeriön vaaliohje nro 5 (Kotiäänestys). Vaalitoimitsijoiden on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo etukäteen, mutta ohje on syytä pitää heidän mukanaan myös äänestystoimituksessa.

Kotiäänestyksessä läsnä olevan henkilön hankkiminen

Vaalilain 54 §:n mukaan kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on huolehdittava, että kotiäänestyksessä on oltava läsnä vaalitoimitsijan lisäksi äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Läsnä olevana henkilönä ei kuitenkaan voi toimia vaaleissa ehdokkaana oleva. Muita kelpoisuusehtoja hänelle ei ole asetettu. Siten esimerkiksi äänestäjän puoliso tai muu lähiomainen taikka omaishoitaja voi olla tällaisena henkilönä.

Mikäli jostain syystä äänestäjällä ei ole tilaisuutta tai hän ei halua valita läsnä olevaa henkilöä, hänen on mainittava tästä ilmoittautuessaan kotiäänestykseen. Tällöin, vaikka vaalilain mukainen huolehtimisvastuu onkin vaalitoimitsijalla, lienee käytännöllisempää, että läsnä olevan henkilön hankkimisesta vastaa keskusvaalilautakunta. Läsnä oleva henkilö voi olla esimerkiksi toinen keskusvaalilautakunnan kotiäänestyksen vaalitoimitsijaksi määräämä henkilö. Tällöin hän ei kuitenkaan toimi vaaliviranomaisen ominaisuudessa.

Ilmoittaminen äänestäjälle kotiäänestyksen toimittamisesta

Jos kotiäänestys toimitetaan, keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että äänestäjälle annetaan tieto äänestyksen ajankohdasta ainakin kahden tunnin tarkkuudella. Tieto on annettava hyvissä ajoin ennen kyseistä ajankohtaa. Samalla on mainittava vaaliviranomaisen puhelinnumero, jotta äänestäjä voi tarvittaessa ottaa tähän

yhteyttä esimerkiksi siinä tarkoituksessa, että kotiäänestyksen ajankohdasta muutettaisiin. Ilmoitus kotiäänestyksestä voidaan toimittaa myös sille, joka on tehnyt ilmoituksen äänestäjän puolesta.

Ilmoittaminen äänestäjälle mahdollisista estetilanteista

Käytännössä voi esiintyä lukuisia erilaisia tilanteita, joissa kotiäänestyksen toimittaminen ei suju ennalta laaditun suunnitelman mukaan. Tällaisia tilanteita voivat olla muun muassa seuraavat:

- vaalitoimitsija ei löydä äänestäjän luokse, koska esimerkiksi osoite on virheellinen,
- vaalitoimitsija ei tapaa äänestäjää tämän osoitteesta,
- äänestäjä ei haluakaan äänestää kotiäänestysmenettelyssä tai
- syntyy vaikeuksia löytää läsnä olevaa henkilöä, jonka äänestäjä hyväksyy.

Milloin vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, on äänestäjälle tästä viipymättä ilmoitettava ja samalla ilmoitetaan uusi käynnin ajankohta. Yhteys äänestäjään on otettava esimerkiksi puhelimitse. Äänestäjälle on annettava tilaisuus äänestää jonakin toisena ajankohtana. Jos kotiäänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi, on myös siitä viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Ensisijaisesti ja useimmissa tapauksissa ilmoituksen voi tehdä asianomainen vaalitoimitsija. Esimerkiksi vaalitoimitsijan sairastumisen johdosta ilmoituksen voi joutua tekemään muu vaaliviranomainen.

Mikäli vaalitoimitsija pystyy itse hoitamaan myöhemmin kysymyksessä olevan äänestäjän kotiäänestyksen, voi hän päättää ja ilmoittaa uudesta ajankohdasta. Mikäli kotiäänestyksen toimittaminen siirtyy toiselle vaalitoimitsijalle, on keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan tehtävä tästä päätös ja huolehdittava myös siitä, että asiasta ilmoitetaan äänestäjälle. Vaalitoimitsijat eivät saa keskenään sopia siitä, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee, ellei keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja ole etukäteen määrännyt henkilökohtaisia varajäseniä muun muassa estyneisyystapauksia varten.

Esteestä ilmoittamisesta ja kotiäänestyksen uudesta ajasta sekä vaalitoimitsijan mahdollisesta vaihtumisesta ja tämän nimestä on tehtävä merkintä kotiäänestyslomakkeen kohtaan ”Lisätietoja”. Merkintä tehdään myös, jos äänestäjää ei tavoiteta ilmoitetusta osoitteesta, hän

ei halua äänestää tai äänestäminen estyy muusta äänestäjästä johtuvasta syystä.

4.4. Kotiäänestyksen kulku

Kotiäänestyksessä on seuraavat vaiheet:

- Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle
- Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun
- Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen
- Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen
- Vaihe 5: Vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkeminen lähetekuoreen
- Vaihe 6: Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys (Vaiheet 1–5 soveltuvien osin)

Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle

- *Varmista, että paikalla on äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö.*
- *Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.*
- *Anna äänestäjälle yksi tyhjä äänestyslippu ja kehoita häntä tekemään äänestysmerkintä niin, että vaalisalaisuus säilyy.*

1 (i) Äänestystilanteen toteaminen

Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän kotiin ja äänestäjä ilmoittautuu hänelle henkilökohtaisesti. Asiamiehen välityksellä äänioikeutta ei voida käyttää.

Vaalitoimitsijan tehtävänä on huolehtia siitä, ettei kotiäänestyksessä äänestä henkilö, joka yleiset periaatteet huomioiden ei kykene sillä hetkellä suorittamaan oikeudellisesti pätevää tointa.

Jos vasta kotiäänestystoimitusta aloitettaessa ilmenee, että äänestäjä ei ole hankkinut paikalle vaalilain 54 §:ssä tarkoitettua kotiäänestyksessä läsnä olevaa henkilöä, on vaalitoimitsijan pyrittävä hankkimaan hänet esimerkiksi lähinaapurista. Vaalitoimitsijan on, hankkiessaan läsnä olevan henkilön, aina pyydettävä äänestäjältä tämän hyväksyminen

asianomaiselle henkilölle. Jos vaalitoimitsijalla on mukanaan toinen kotiaänestysten vaalitoimitsija, tämä voi toimia läsnä olevana henkilönä.

Läsnä olevan henkilön ainoa kelpoisuusehto on 18 vuoden ikä, joka on tarvittaessa tarkistettava henkilötodistuksesta tai muusta vastaavasta asiakirjasta. Vaaleissa ehdokkaana oleva ei kuitenkaan saa toimia läsnä olevana henkilönä.

1 (ii) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimitsijalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimitsija tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- henkilötunnus,
- henkilön nimikirjoitus,
- henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuotamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät

olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631).

Entä jos äänestäjä ei omista henkilöllisyystodistusta?

Äänioikeutetuille postitse lähetetyssä ilmoituskortissa todetaan muun ohella, että henkilö, jolla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voi saada maksutta poliisilaitokselta väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Korttia haettaessa on oltava mukana kaksi passikuvaa.

Henkilöllisyyden toteamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten varsin iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainittua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalitoimitsija ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimitsijan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana hän pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat varmentaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö voinee suullisesti todistaa kotiaänestäjän henkilöllisyyden.

Vaalitoimitsijan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa, mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalitoimitsija pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virka-

vastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyystodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyystodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydettyessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinollisuutta edistäen. [...] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös äänioikeutetun itsensä etu.

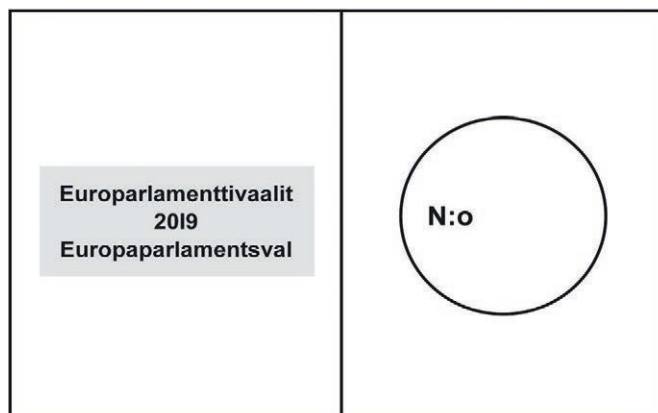
1 (iii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Kun äänestäjän henkilöllisyys on selvitetty, vaalitoimitsija ojentaa äänestäjälle yhden ja ehdottomasti vain yhden äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalitoimitsijan näkökulmasta). Samalla on varmistuttava siitä, että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan kyseisissä vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa käytettävä äänestyslippu.

Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaalikuoresta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalitoimitsijan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2019 europarlamenttivaalien äänestyslippu on seuraavanlainen:

Muut vaaliasiakirjat (vaalikuori, kotiaänestyksen lähetekirjelomake, lähetekuori) annetaan äänestäjälle vasta sitten kun tämä on tehnyt äänestysmerkinnän äänestyslippuun.

1 (iv) Äänestäjän ohjaaminen äänestämään

Äänestäjää on kehotettava tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua ehdokaslistojen yhdistelmään. Äänestäjän nähtävillä on pidettävä myös oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä.

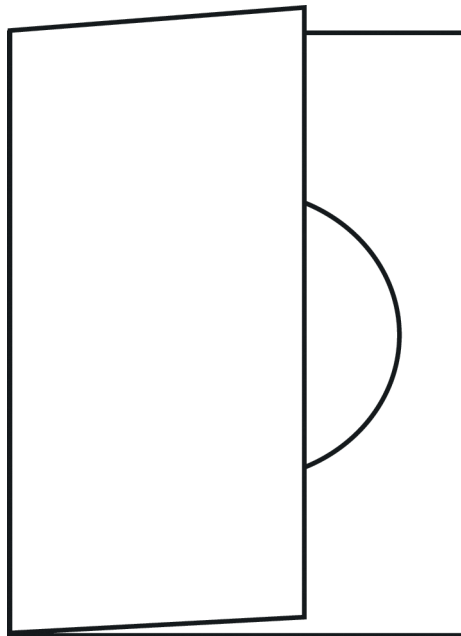
Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyslippuun ehdokkaansa numeron vaalisalaisuuden säilyttäen, taittaa äänestyslipun ja esittää sen vaalitoimitsijalle

Äänestysmerkinnän tekeminen ja äänestyslipun taittaminen

Äänestäjä merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalitoimitsija. Vaalitoimitsijan on ilmoitettava äänestäjälle, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja pitää revityt palaset.

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

- *Leimaa huolellisesti äänestäjän taittama äänestyslippu.*
- *Pyydä äänestäjää sulkemaan leimattu äänestyslippu vaalikuoreen.*
- *Tarkista lopuksi, että vaalikuori on pitävästi suljettu.*

3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, tulee esittää se taitettuna vaalitoimitsijalle leimattavaksi.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti leimattava äänestyslippu. Leimaamaton äänestyslippu on mitätön. Äänestyslippua ei saa leimata valmiiksi etukäteen, vaan vasta sitten kun äänestäjä on tehnyt siihen äänestysmerkinnän ja antaa sen vaalitoimitsijalle. Äänestyslipun leimaamatta jättäminen on virkavirheeksi katsottava laiminlyönti.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine, vaalitoimitsijan on välittömästi pyydettävä keskusvaalilautakunnalta uusi leimasin tai lisää väriainetta.

Vuoden 2011 europarlamenttivaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Äänestyslippu on leimattava äänestäjän läsnä ollessa ja niin, että äänestyslippu on koko leimaamisen ajan äänestäjän silmälläpidon alaisena.

3 (ii) Äänestyslipun sulkeminen vaalikuoreen

Kun äänestyslippu on leimattu, vaalitoimitsijan on annettava äänestäjälle vaalikuori ja äänestäjän on välittömästi vaalitoimitsijan nähden pantava äänestyslippu vaalikuoreen ja suljettava kuori liimaten eli siten, että kostutetaan kuoren lipassa oleva liimapinta ja painetaan lippa kiinni. Vaalikuorta ei saa sulkea muulla tavoin (esimerkiksi teipillä). Liimaamisessa voidaan käyttää kostutussientä. Tarvittaessa, mikäli vaalikuoren sulkeminen liimapintaa kostuttamalla ei onnistu, voidaan sulkemiseen käyttää tavallista liimaa (esimerkiksi liimapuikkoa).

Vaalikuorta ei saa leimata eikä siihen saa tehdä muitakaan merkintöjä.

Äänestyslippu pidetään taitettuna koko leimaamisen ja vaalikuoreen sulkemisen ajan. Vaalitoimitsija ei missään tapauksessa saa avata äänestyslippua taitoksestaan.

Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että vaalikuori on pitävästi suljettu. Tarvittaessa äänestäjälle on annettava uusi vaalikuori tai liimaa vaalikuoren sulkemiseksi.

Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen

- *Pyydä äänestäjää täyttämään kotiäänestyksen lähetekirjelomake ja allekirjoittamaan se.*
- *Pyydä kotiäänestyksessä läsnä olevaa henkilöä allekirjoittamaan kotiäänestyksen lähetekirjelomake.*
- *Päivää ja allekirjoita itse kotiäänestyksen lähetekirjelomake.*
- *Tee lopuksi merkinnät kotiäänestyslomakkeeseen.*

4 (i) Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen

Kotiäänestyksessä käytetään aina sinisellä painovärillä painettua kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta (vaalilomake nro 5K; **liite 4**) riippumatta siitä, esittääkö kotiäänestäjä ilmoituskortin vaalitoimitsijalle.

Kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä. Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot. Lomakkeen täyttäminen ei ole salaista. Vaalitoimitsija voi liitteessä 4 olevan esimerkin mukaisesti täyttää ohjeiksi muutamia lomakkeita ja ottaa niitä mukaan kotiäänestyksiin.

Kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen vastaanottaja -kenttään merkitään äänestäjän oman kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite. Osoitteen äänestäjä voi kysyä vaalitoimitsijalta.

Äänestäjästä merkitään kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi (kohdat a-b),
- 2) henkilötunnus tai syntymäaika (kohta c) ja
- 3) nykyinen osoite (kohta d).

Väestörekisterikeskus on lähettänyt (lähettäjäksi merkitty maistraatti) jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s tai 3r; **liite 2**). Kotiäänestäjä voi luovuttaa ilmoituskortin liitettäväksi kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen, jolloin hänen ei tarvitse enää erikseen täyttää lomakkeen kohtia a-d. Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan äänestäjän oma ilmoituskortti.

Äänestäjän on lopuksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeeseen painetut vakuutukset siitä, että

- 1) hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen sekä
 - 2) hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoaänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia,
- ja annettava näin täytetty lomake vaalitoimitsijalle.

4 (ii) Kotiaänestyksessä läsnä olevan henkilön nimikirjoitus

Vaalitoimitsijan on tämän jälkeen annettava lähetekirjelomake kotiaänestyksessä läsnä olevan henkilön allekirjoitettavaksi. Läsnä olevan henkilön allekirjoituksen puuttuminen lähetekirjeestä aiheuttaa sen, että äänestys on keskusvaalilautakunnassa jätettävä huomioon ottamatta.

4 (iii) Vaalitoimitsijan tarkistustoimenpiteet ja allekirjoitus

Vaalitoimitsijan on syytä tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja että kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö on merkinnyt siihen nimikirjoituksensa. Erityisesti on syytä tarkistaa, että keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkitty selvästi vastaanottaja-kenttään.

Vaalitoimitsijan on todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilais-sa säädetyin tavoin. Lomakkeen kohtaan ”Vaaliviranomainen täyttää” merkitään

- päiväys ja kunta (esim. ”20.5.2019, Kajaani”) sekä
- vaalitoimitsijan allekirjoitus.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakkoaänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannesta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3).

4 (iv) Kotiäänestyslomakkeen täydentäminen

Vaalitoimitsijan on merkittävä kotiäänestyslomakkeeseen (vaalilomake nro 14) kotiäänestyksessä läsnä olleen henkilön nimi ja syntymäaika sekä tiedot kotiäänestyksen toimittamisen ajankohdasta. Lopuksi vaalitoimitsija allekirjoittaa lomakkeen.

Jos äänestäjän itse valitsemana avustajana on toiminut muu henkilö kuin vaalitoimitsija, tämän avustajan nimi on merkittävä lomakkeeseen kohtaan "Lisätietoja". Tähän kohtaan on myös merkittävä, jos kotiäänestys on ollut keskeytettävä tai lopetettava esimerkiksi sen vuoksi, että äänestäjän vaalivapautta tai toimituksen häiriötöntä kulkua ei ole voitu turvata.

Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen

- Sulje vaalikuori ja kotiaänestyksen lähetekirjelomake ja siihen mahdollisesti liitetty ilmoituskortti keltaiseen lähetekuoreen.

Vaalitoimitsija sijoittaa keltaiseen lähetekuoreen

- vaalikuoren ja
 - täytetyn kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeen sekä kotiaänestäjän siihen mahdollisesti liittämän ilmoituskortin
- ja sulkee kuoren huolellisesti liimaamalla. Äänestäjän on voitava koko ajan seurata toimitusta.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että kuhunkin lähetekuoreen suljetaan siihen kuuluvat vaalikuori ja kotiaänestyksen lähetekirjelomake.

Asiakirjat on sijoitettava lähetekuoreen siten, että vastaanottajan nimi (kunnan keskusvaalilautakunta) ja osoite selvästi näkyvät lähetekuoreessa olevasta ikkunasta. Vaalikuorta ei saa sijoittaa ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen osoitepuolelle siten, että se saattaa siirtyä osoitteen eteen. Nimenomaan keskusvaalilautakunnan nimen, joka sijaitsee uutismuotoiseen ilmoituskortin alaosassa, tulee näkyä ikkunasta.

**ENNAKKOÄÄNESTYS
FÖRHANDSRÖSTNING**

Postikuori
Postkuvert

**LÄHETEKUORI
YTTERKUVERT**

091 007B puh. (09) 3101 3344
 Helsingin kaupungin
 keskusvaalilautakunta
 Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros
 00100 HELSINKI

Vaalitoimitsijan on syytä tarkistaa, että sekä vaalikuori että lähetekuori ovat hyvin suljetut.

	ENNAKKOÄÄNESTYS FÖRHANDSRÖSTNING	Postikuori Postkuvert
LÄHETEKUORI YTTERKUVERT		
	Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros 00100 HELSINKI	

Vaalitoimitsijan on säilytettävä haltuunsa saamiaan lähete kuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla. Tärkeää on, että äänestäjä voi vakuuttua siitä, että hänen äänestyksensä on kaikilta osin sujunut asianmukaisesti.

Vaihe 6: Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys

Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys tapahtuu pääosin samalla tavalla kuin kotiäänestäjänkin äänestys (Vaiheet 1–5), kuitenkin sillä erotuksella, että omaishoitaja käyttää ennakkoäänestyksen lähetekirjeenä joko ilmoituskortin alaosassa olevaa lähetekirjettä (liite 2) tai lähetekirjelomaketta (liite 3), mutta ei kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta. Ilmoituskorttia käytetään ensisijaisesti ja lähetekirjelomaketta vain, jos omaishoitajalla ei ole ilmoituskorttia mukanaan äänestyksessä.

Lähetekirjeen täyttäminen selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, kumpaa asiakirjaa lähetekirjeenä käytetään:

- kun käytetään ilmoituskorttia ja
- kun käytetään lähetekirjelomaketta.

Ilmoituskorttiin sisältyvän lähetekirjeen täyttäminen

Väestörekisterikeskus on lähettänyt (lähettäjäksi merkitty maistraatti) jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s tai 3r; **liite 2**). Ilmoituskortti sisältää äänioikeus-osan ja lähetekirje-osan. Jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan, sitä voidaan käyttää äänestäjän ennakkoäänestyksen lähetekirjeenä. Ilmoituskortin ulkoasu on uudistunut ja lähetekirje-osa on kortin alaosassa. Sen yläpuolinen osa voidaan repiä pois ja antaa takaisin äänestäjälle.

Äänestäjän on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava ilmoituskortin lähetekirje-osa, joka sisältää äänestäjän selityksen siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja annettava allekirjoitettu ilmoituskortti vaalitoimitsijalle. Jos äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin ennen kuin hän on sulkenut leimatun äänestyslipun vaalikuoreen ja ennen kuin kuittausmerkintä on tehty, vaalitoimitsijan on kehotettava äänestäjää yliviivaamaan tämä allekirjoitus ja allekirjoittamaan ilmoituskortin lähetekirje-osa uudelleen vaalitoimitsijan läsnä ollessa.

Lähetekirjelomakkeen täyttäminen

Ne omaishoitajat, joilla ei ole mukanaan ilmoituskorttia, täyttävät aina erillisen lähetekirjelomakkeen (vaalilomake nro 5; **liite 3**). Oranssilla

painettua lähetekirjelomaketta ei tule antaa niille äänestäjille, joilla on mukanaan ilmoituskortti. Lomake on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen tyhjä alaosa voidaan myös repiä pois.

Lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä (tai äänestäjän avustaja). Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot selvästi.

Lähetekirjelomakkeeseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) Vastaanottaja-kenttään merkitään äänestäjän kotikunnan keskusvaalilautakunnan nimi. Kuten kotiaänestäjä, myös omaishoitaja voi äänestää vain omassa kotikunnassaan.
- 2) Äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus tai, jos se ei ole tiedossa, syntymäaika ja nykyinen osoite.
- 3) Äänestäjän allekirjoitus eli hänen vakuutuksensa siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Täytettyään lähetekirjelomakkeen, äänestäjä antaa sen vaalitoimitsijalle.

Vaalitoimitsijan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen kun äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai täyttänyt ja allekirjoittanut lähetekirjeen, vaalitoimitsijan on:

- 1) tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan kyseisen äänestäjän ilmoituskortti ja että äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai että äänestäjä on merkinnyt lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittanut sen. Erityisesti on syytä tarkistaa, että kunnan keskusvaalilautakunnan nimi on merkitty selvästi vastaanottaja-kenttään (jotta se näkyy lähetekuoren ikkunasta); ja
- 2) allekirjoituksellaan todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin. Ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen kohtaan "Vaaliviranomainen täyttää" merkitään
 - päiväys ja kunta, (esim. "20.5.2019, Suomussalmi"); sekä
 - vaalitoimitsijan allekirjoitus.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakkoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannesta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3).

Merkintä kotiaänestyslomakkeeseen

Vaalitoimitsijan on merkittävä omaishoitajan äänestys kotiaänestyslomakkeen kohtaan "Lisätietoja" esimerkiksi: "Omaishoitaja Korhonen äänesti kotiaänestyksen yhteydessä".

Vaiheet 1–6: Yhteenveto

Kotiäänestyksen kulku on edellä esitetyn mukaisesti seuraava:

- 1) Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo ja toteaa tämän henkilöllisyyden ja antaa äänestäjälle yhden äänestyslipun.
- 2) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän niin, että vaalisalaisuus säilyy.
- 3) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimitsijan leimattavaksi. Vaalitoimitsija leimaa lipun ja antaa äänestäjälle vaalikuoren. Äänestäjä sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
- 4) Äänestäjä täyttää vaalitoimitsijan läsnä ollessa kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen sekä mahdollisesti liittää lomakkeeseen ilmoituskortin. Kotiäänestyksessä läsnä oleva henkilö merkitsee lähetekirjelomakkeeseen nimikirjoituksensa. Lopuksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjelomakkeeseen päiväyksen ja allekirjoituksensa.
- 5) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen läheteuoreen ja täydentää kotiäänestyslomakkeen.
- 6) Omaishoitaja äänestää seuraavasti:
 - a) Vaalitoimitsija toteaa äänestäjän henkilöllisyyden ja antaa hänelle yhden äänestyslipun.
 - b) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän niin että vaalisalaisuus säilyy.
 - c) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimitsijan leimattavaksi ja sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
 - d) Äänestäjä täyttää vaalitoimitsijan läsnä ollessa ilmoituskortin lähetekirjeosan tai lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen. Lopuksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjeeseen päiväyksen ja allekirjoituksensa.

e) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja joko ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen lähetekuoreen sekä tekee kotiäänestyslomakkeeseen merkinnän omaishoitajan äänestämisestä.

4.5. Äänestäjän avustaminen

- *Avusta äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä ja/tai kotiaänestuksen lähetekirjeen täyttämässä, jos hän sitä pyytää.*
- *Jos äänestäjällä on oma avustaja mukanaan, kirjaa avustajan nimi ylös.*

Kuka voi toimia äänestäjän avustajana?

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan on avustettava häntä äänestamisessä. Vaalitoimitsija voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa. Tämä koskee sokeiden ja muiden vammaisten lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä. Kotiaänestyksessä äänestäjän valitsemana avustajana voi toimia esimerkiksi äänestyksessä läsnä oleva 18 vuotta täyttänyt henkilö. Äänestäjän valitsemana avustajana ei kuitenkaan voi toimia henkilö, joka on ehdokkaana eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Miten avustajan tulee toimia?

Se, joka avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän osaa tehdä ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan ”Äänestäjän allekirjoitus” esimerkiksi ”Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen”.

Vaalitoimitsijan merkinnät

Vaalitoimitsijan on selvitettävä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi ja merkittävä se kotiaänestyslomakkeeseen. Jos avustajana

on kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö, siitäkin tehdään merkintä kotiaänestyslomakkeeseen.

4.6. Järjestyksen ylläpito

- *Huolehdi siitä, että järjestys kotiäänestyksessä säilyy.*
- *Huolehdi siitä, että äänestäjän vaalivapaus säilyy.*

Vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että järjestys kotiäänestyksessä säilyy moitteettomana ja vaalitoimitus sujuu häiriöttä. Saapuvilla olevien on noudatettava niitä määräyksiä, joita vaalitoimitsija harkitsee tarpeelliseksi antaa.

Kotiäänestys on keskeytettävä, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata vaalitoimitsijan järjestelyin. Tästä on tehtävä merkintä kotiäänestyslomakkeeseen.

4.7. Lähetekuorten ja vaalimateriaalin toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

- *Vie lähetekuoret viipymättä kunnan keskusvaalilautakunnalle.*
- *Palauta vaalimateriaali kunnan keskusvaalilautakunnalle ennakkoäänestyksen päätyttyä.*

Lähetekuorten toimittaminen keskusvaalilautakunnalle

Kotiäänestyksestä huolehtivan vaalitoimitsijan on viipymättä kunkin kotiäänestyskierroksen jälkeen vietävä lähetekuoret keskusvaalilautakunnalle. Jos tämä ei ole (esimerkiksi pitkien ja hankalien kulkuyhteyksien takia) mahdollista, vaalitoimitsijan on viipymättä kysyttävä keskusvaalilautakunnalta toimintaohjeet ja toimittava niiden mukaisesti.

Lähetekuorten on oltava perillä keskusvaalilautakunnassa viimeistään vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19.

Vaalimateriaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle

Kotiäänestysten toimittamisen jälkeen vaalitoimitsijan on toimitettava keskusvaalilautakunnalle sen puheenjohtajan määräämällä tavalla myös

- kotiäänestyslomakkeet,
- vaalileimasin,
- ehdokaslistojen yhdistelmä ja oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä sekä
- käyttämättä jääneet äänestysliput ja muut vaaliasiakirjat päällyksessä, johon on merkittävä lähetyksen sisältö (esimerkiksi ”Käyttämättömiä ennakkoäänestysasiakirjoja”) ja lähettäjä.

5. MUITA OHJEITA

Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla (www.vaalit.fi) on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

Oikeusministeriön palvelunumero

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille). Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakkoäänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisimmät äänestysohjeet (henkilöllisyystodistus mukaan, ilmoituskortti mukaan jne.).

Vaaliviranomaisen itsensä ei tule soittaa palvelunumeroon kuin poikkeustapauksissa.

Vaaliviranomaisten yhteystiedot

Oikeusministeriön, ulkoministeriön, vaalipiirilautakuntien, kuntien keskusvaalilautakuntien, Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien yhteystiedot ovat nähtävissä oikeusministeriön vaalisivuilla <https://vaalit.fi/yhteystiedot>

Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa

Kunnan keskusvaalilautakunta opastaa ja neuvoa tarvittaessa kotiaänestyksen vaalitoimitsijoita koko ennakkoäänestyksen ajan.

VAALILAKI 2.10.1998/714

**(europarlamenttivaaleja koskevat
säännökset)**

I OSA

YHTEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään sen lisäksi, mitä perustuslaissa ja kuntalaissa (410/2015) vaaleista säädetään, miten toimitetaan:

4) Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalit (*europarlamenttivaalit*).

2 §

Äänioikeus

Eduskuntavaaleissa, presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa on äänioikeutettu jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta.

Europarlamenttivaaleissa on äänioikeutettu myös Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa taikka joka on Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa tai tällaisen henkilön perheenjäsen, jos hän asuu Suomessa ja hänen tietonsa on talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyllä tavalla. Äänioikeutettu Suomessa ei kuitenkaan

ole henkilö, joka on menettänyt äänioikeutensa yksittäistä siviili- tai rikosasiaa koskevan päätöksen vuoksi siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on (kotivaltio). (30.12.2013/1213)

Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

3 § (8.5.2015/563)

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoisuudesta eduskuntavaaleissa ja kelpoisuudesta tasavallan presidentiksi säädetään perustuslaissa sekä vaalikelpoisuudesta kuntavaaleissa kuntalaissa. Vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa säädetään tämän lain 164 §:ssä.

4 § (14.12.2017/939)

Vaalitoimitus

Vaalit toimitetaan järjestämällä ennakoäänestys, kirjäänenestys ja vaalipäivän äänestys. Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestämisestä kotimaassa vastaa kunta sekä ennakoäänestyksen järjestämisestä ulkomailla ulkoasiainministeriö. Kirjäänenestyksen järjestämisestä vastaa oikeusministeriö.

5 § (20.5.2016/361)

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakunta- jaon pohjalta seuraaviin vaalipiireihin:

1) Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu Helsingin kaupunki;

2) Uudenmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;

3) Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski Tl:n, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Marttilan, Maskun, My-

nämään, Naantalin, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Sauvon, Someron, Taivassalon, Turun, Uudenkaupungin sekä Vehmaan kunnat;

4) Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kokemäen, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun, Porin, Rauman, Siikaisten, Säkylän sekä Ulvilan kunnat;

5) Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sottungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;

6) Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hartolan, Hattulan, Hausjärven, Heinolan, Hollolan, Humppilan, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kärkölän, Lahden, Lopen, Orimattilan, Padasjoen, Riihimäen, Sysmän, Tammelan sekä Ypäjän kunnat;

7) Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Tampereen, Urjalan, Valkeakosken, Vesilahden, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;

8) Kaakkois-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Enonkosken, Haminan, Heinäveden, Hirvensalmen, Iitin, Imatran, Joroisten, Juuan, Kangasniemen, Kotkan, Kouvolan, Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Miehikkälän, Mikkelin, Mäntyharjun, Parikkalan, Pertunmaan, Pieksämäen, Puumalan, Pyhtään, Rantasalmen, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen, Savonlinnan, Sulkavan, Taipalsaa-ren sekä Virolahden kunnat;

9) Savo-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Ilomantsin, Joensuun, Juankosken, Juuan, Kaavin, Keiteleen, Kiteen, Kiuruveden, Kontiolahden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Lieksan, Liperin, Nurmeksien, Outokummun, Pielaveden, Polvijärven, Rautalammin, Rautavaaran, Rääkkylän, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tohmajärven, Tuusniemen, Valtimon, Varkauden, Vesannon sekä Vieremän kunnat;

10) Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Kannuksen, Karijoen, Kaskisten, Kauha-joen, Kauhavan, Kaustisen, Kookolan, Korsnäsin, Kristiinankaupungin, Kruunupyy, Kuortaneen, Kurikan, Laihan, Lappajärven, Lapuan, Lestijärven, Luodon, Maalahden, Mustasaaren, Närpiön, Pedersören kunnan, Perhon, Pietarsaaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toholammin, Uusikaarle-pyy, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vöyrin sekä Ähtä-rin kunnat;

11) Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Han-kasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Kannon-koen, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kuhmoisten, Kyyjärven, Laukaan, Lu-hangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihti-putaan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisten, Viitasaar-en sekä Äänekosken kunnat;

12) Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Hyrynsal-men, Iin, Kajaanin, Kalajoen, Kempeleen, Kuhmon, Kuusamon, Kärsämäen, Limingan, Lumijoen, Meri-järven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Pal-tamon, Pudasjärven, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhä-järven, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Ristijärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Sotkamon, Suomus-salmen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaa-lan sekä Ylivieskan kunnat;

13) Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enontekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Po-sion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Si-mon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitornion kunnat.

6 §

Kansanedustajien paikkojen jako vaalipiirien kesken

7 §

Vaalipiirit muissa vaaleissa

Presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa maa on yhtenä vaalipiirinä. Näiden vaalien tekni-

sessä toimittamisessa noudatetaan eduskunta-vaalien vaalipiirijakoa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

8 §

Äänestysalueet

Äänestysalueena on kunta, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueista päättää valtuusto. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon seuraavan kalenterivuoden alusta voimaan tulevat kuntajaon muutokset. Valtuuston on myös määrättävä, mihin äänestysalueeseen kuuluvat ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Päätös äänestysalueista tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta, jos päätös tehdään ja päätöksestä ilmoitetaan maistraatille sen määräämällä tavalla viimeistään saman vuoden huhtikuussa. Myöhemmin tehty tai maistraatille ilmoitettu päätös tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta seuraavana vuonna. (5.4.2002/247)

Jos päätös kuntajaon muuttamisesta on tehty äänestysalueista tehdyn päätöksen jälkeen, valtuuston tai, jos muutoksesta on päättänyt ministeriö, kunnanhallituksen on viipymättä tarkistettava äänestysaluejako.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu maistraatille, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. (5.4.2002/247)

9 §

Ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Ennakoäänestyspaikkoja ovat:

1) ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat, joiden lukumäärästä ja sijainnista kunnanhallitus päättää ja joita on oltava, jollei erityisestä syystä muuta johdu, jokaisessa kunnassa vähintään yksi;

2) valtioneuvoston asetuksella säädettävät Suomen edustustot ja niiden toimipaikat sekä valtioneuvoston asetuksella säädettävät kuntavaalien yleiset ennakoäänestyspaikat Ahvenanmaan maakunnassa;

3) sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut, kunnanhallituksen päätöksellä määrättyt sosiaalihuollon toimintayksiköt sekä rangaistuslaitokset (*laitos*);

4) suomalaiset laivat, jotka ovat ulkomailla, kun ennakoäänestys toimitetaan.

(8.5.2015/S63)

Lisäksi ennakoäänestys voidaan jäljempänä säädetyin edellytyksin järjestää äänestäjän kotona (*kotiäänestys*).

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty *vaalipäivän äänestyspaikka*. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. (5.4.2002/247)

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Väestörekisterikeskuksen ylläpitämään *äänestyspaikkarekisteriin* viipymättä merkitään Väestörekisterikeskuksen määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitetusta kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. (5.4.2002/247)

2 luku

Vaaliviranomaiset

9 a § (20.5.2016/361)

Vaaliviranomaisen puolueettomuus

Vaaliviranomaisen on tehtävässään toimittava puolueettomasti.

10 §

Vaaliasioiden käsittely valtioneuvostossa

Valtioneuvostossa oikeusministeriö toimii ylimpänä vaaliviranomaisena.

2 momentti on kumottu L:lla 5.4.2002/247.

11 § (12.4.2013/271)

Vaalipiirilautakunta

Aluehallintoviraston on hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja asetettava jokaiseen 5 §:ssä tarkoitettuun vaalipiiriin vaalipiirilautakunta. Sen toimikausi kestää, kunnes uusi lautakunta on valittu. Lautakunnan asettaa se aluehallintovirasto, jonka alueella lautakunnan kokouspaikka on.

Vaalipiirilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä neljä varajäsentä. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Jäsen tai varajäsen, joka lautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua lautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Helsingin vaalipiirilautakunta ja Uudenmaan vaalipiirilautakunta pitävät kokouksensa Helsingissä, Varsinais-Suomen vaalipiirilautakunta Turussa, Satkunnan vaalipiirilautakunta Porissa, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakunta Maarianhaminassa, Hämeen vaalipiirilautakunta Hämeenlinnassa, Pirkanmaan vaalipiirilautakunta Tampereella, Kaakkois-Suomen vaalipiirilautakunta Mikkelissä, Savo-Karjalan vaalipiirilautakunta Kuopiossa, Vaasan vaalipiirilautakunta Vaasassa, Keski-Suomen vaalipiirilautakunta Jyväskylässä, Oulun

vaalipiirilautakunta Oulussa ja Lapin vaalipiirilautakunta Rovaniemellä.

12 § (20.5.2016/361)

Vaalipiirilautakunnan työskentely

Vaalipiirilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos jäsen tai varajäsen on kuollut tai saanut vapautuksen toimestaan, on hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi valittava uusi jäsen tai varajäsen.

Vaalipiirilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain (434/2003) 27–30 §:ssä.

Vaalipiirilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksiin.

Vaalipiirilautakunnan kokouksissa pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjan ja lautakunnan toimituskirjat al-lekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen *kunnan keskusvaalilautakunta*.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa. (8.5.2015/563)

Ahvenanmaan maakunnassa toimii kussakin kunnassa kunnan keskusvaalilautakuntana eduskun-

tavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa maakunnassa toimitettavia kuntavaaleja varten asetettu lautakunta, josta on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnan keskusvaalilautakunnasta tässä laissa säädetään. (8.5.2015/563)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa Väestörekisterikeskukselle sen määräämällä tavalla. (5.4.2002/247)

14 § (20.5.2016/361)

Kunnan keskusvaalilautakunnan työskentely

Kunnan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen, saa kunnanhallitus tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen.

Kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Kunnan keskusvaalilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissaan.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa eikä oikeudesta ottaa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

15 § (20.5.2016/361)

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten *vaalilautakunta*, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi *vaalitoimikunta*, joihin kunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja

ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Ehdokas ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

16 § (20.5.2016/361)

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään 73 §:ssä. Vaalilautakunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä 77 §:ssä tarkoitettua äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämistä varten.

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta

ja tiedoksi antamisesta, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolosta ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

17 § (20.5.2016/361)

Vaalitoimitsijat

Ennakkoäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä kotiaänestyksestä huolehtivat *vaalitoimitsijat*. Kussakin kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakkoäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiaänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

- 1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;
- 2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö.

Ennakkoäänestystä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakkoäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiaänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisarusensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Vaalitoimitsijaan ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Suomen edustustossa tai suomalaisessa laivassa ehdokas tai ehdokkaana olevan henkilön edellä

tarkoitettu läheinen voi kuitenkin olla vaalitoimitsijana, mikäli vaalitoimitsijaksi soveltuvaa muuta henkilöä ei ole saatavilla ja ennakkoäänestyksen toimittaminen siitä syystä muutoin estyisi.

3 luku

Äänioikeusrekisteri

18 § (28.6.2013/496)

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Väestörekisterikeskus perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (*äänioikeusrekisteri*).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) maistraatti, jonka toimialueella kotikunta on;
- 10) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 11) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

(8.5.2015/563)

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta

äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen, jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle. (8.5.2015/563)

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädettyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 11 kohdassa tarkoitetusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.
- 6) tieto siitä, että hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin on merkitty äänioikeutetun antama sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskeva suostumus.

(19.12.2018/1223)

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä

maistraatille viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

19 §

Äänioikeusrekisteriin merkittävät lisätiedot kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa (8.5.2015/563)

(19.12.2018/1223)

Europarlamenttivaaleissa jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin sen lisäksi, mitä 18 §:n 2 momentissa säädetään, tieto kansalaisuudesta, jollei hän ole Suomen kansalainen.

20 §

Presidentinvaalin äänioikeusrekisterin käyttäminen

21 §

Ilmoituskortti

Väestörekisterikeskus laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta *ilmoituskortin*, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakköäänestyksen ajanjaksosta;
- 5) kortin lähettäjäksi merkityn maistraatin sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä
- 7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä. (21.12.2007/1263)

Ilmoituskortissa voi lisäksi olla optisesti luet-
tavana muodossa 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoi-
tetut tiedot tarpeellisin osin.

Ilmoituskortti laaditaan siten, että sitä voidaan
käyttää lähetekirjeenä muussa ennakkoäänestyk-
sessä kuin kotiaäänestyksessä. Ilmoituskorttiin voi-
daan liittää oikeusministeriön laatimaa tietoa ää-
nestysmenettelystä ja vaaleissa valittavasta toi-
mielimestä. (21.12.2007/1263)

Väestörekisterikeskus huolehtii siitä, että ilmoitus-
kortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen
vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite
on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei
kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekiste-
riin otetulle, jonka Väestörekisterikeskus 26 §:n 5
momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekis-
terissä äänioikeutta vailla olevaksi. Ilmoituskortti
lähetetään äänioikeutetulle pelkästään sähköi-
sesti, jos hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin
on tehty 18 §:n 4 momentin 6 kohdassa tarkoitettu
merkintä. (19.12.2018/1223)

22 § (8.5.2015/563)

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenval- tion kansalaisille kuntavaaleissa ja europa- lamenttivaaleissa

Väestörekisterikeskuksen on hyvissä ajoin ennen
kunnallisvaaleja ja europarlamenttivaaleja mah-
dollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioi-
keuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin
muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla
tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tie-
tojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus
ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on
tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoi-
suuden toteuttamiseksi.

23 § (28.6.2013/496)

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä
19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta
henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtä-
villä maistraateissa tai puhelimitse maksutta saa-

tavissa niistä ja, sen mukaan kuin Väestörekisteri-
keskus määrää, myös muissa paikoissa arkipäivinä
virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Maistraatit voivat antaa äänioikeusrekisteristä ot-
teita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteessa
on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomai-
selle.

Väestörekisterikeskus tiedottaa virallisessa leh-
dessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla ää-
nioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä
siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön
kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 mo-
mentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta,
äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista
voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18
§:n 2 momentin 2, 7 ja 10 kohdassa tarkoitettut tie-
dot.

24 §

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty
pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva
merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen
oikaisuvaatimuksen maistraatille viimeistään 16.
päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin
äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat
sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jäl-
keen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu
muuttoilmoitus saapuu maistraatille myöhemmin
kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeu-
tettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi
vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin
häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3–6 kohdassa
tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoi-
tusta varten laadittua lomaketta. Väestörekisteri-
keskuksen on huolehdittava, että lomakkeita on
painettuina tai monistettuina maistraateissa ja
muissa paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tie-
dot ovat nähtävillä.

25 §

Maistraatin päätös

Maistraatin on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Maistraatin on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se voidaan toimittaa muullakin todistettavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytystä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, maistraatin on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Väestörekisterikeskus tai maistraatti katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Merkittäessä henkilö äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi on siitä tehtävä kirjallinen päätös ja annettava se tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 25 §:n 2 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Lisättäessä henkilö äänioikeusrekisteriin hänelle on viipymättä lähetettävä ilmoituskortti.

Korjattaessa äänioikeusrekisterissä oleva henkilöä koskeva virheellinen merkintä on korjauksesta viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Jos Väestörekisterikeskus on ennen europarlamenttivaalien äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että äänioikeusrekisteriin otettu äänioikeutettu on otettu siinä valtiossa samojen vaalien vaaliluetteloon, sen on viipymättä huolehdittava siitä, että asianomainen merkitään äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

27 § (8.5.2009/300)

Valitus hallinto-oikeuteen

Maistraatin päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin 26 §:n 2 momentissa tarkoitetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa maistraatille edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja maistraatille. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, hallinto-oikeuden on lisäksi viipymättä ilmoitettava päätöksestä Väestörekisterikeskukselle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittää sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä Väestörekisterikeskukselle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

28 § (28.6.2013/496)**Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus**

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin tulemistä lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Väestörekisterikeskus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

Sen, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hän on äänioikeutettu, on annettava äänestää. Hän on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

29 §**Äänioikeusrekisterin käyttö**

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä maistraatti. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä maistraatti.

Äänestämistä koskevat merkinnät eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin äänestämistä koskevat merkinnät ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. (S.4.2002/247)

Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulosteet. Tämän jälkeen

Väestörekisterikeskus hävittää rekisterissä olevat tiedot.

4 luku**Ehdokasasettelun viranomaistehtävät****30 §****Ehdokasasettelu**

Puolueräkisteriin merkittyjen puolueiden (puolue) ja äänioikeutettujen perustamien valitsijayhdistysten ehdokkaiden asettamisesta sekä hakemuksesta ehdokaslistan julkaisemiseksi ehdokaslistojen yhdistelmässä ja hakemuksesta ehdokkaan ottamiseksi presidentinvaalin ehdokasluetteloon (ehdokashakemukset) ja hakemusten toimittamisesta ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle säädetään II osassa.

31 § (8.5.2015/563)**Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen**

Ehdokashakemukset käsittelee:

2) presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa Helsingin vaalipiirilautakunta;

32 § (21.5.2010/431)**Puolueita koskevat ilmoitukset**

Oikeusministeriön on viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää ilmoitettava ehdokashakemukset käsitteleville viranomaisille, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakuntaa, ne puolueet, jotka on merkitty puolueräkisteriin, ja ne henkilöt, jotka ovat oikeutettuja kirjoittamaan puolueen nimen.

33 § (21.5.2010/431)**Viranomaisen lakimääräiset kokoukset**

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen koontuu puheenjohtajan kutsusta hyvissä ajoin, viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin

vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää, ja sen jälkeen, jos asioita on käsiteltävänä, 47., 41., 39. ja 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää sekä 40., 34., 32. ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää, vaalipäivänä, vaalipäivän jälkeisenä päivänä ja 3. päivänä vaalipäivän jälkeen sekä muulloin, jos asiain käsittely sitä vaatii.

34 § (21.5.2010/431)

Asiakirjojen jättämisestä määrääminen ja kuuluttaminen

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen määrää viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessaan, kenelle, minä päivinä ja kellonaikoina sekä missä sille tarkoitetut ehdokashakemukset ja muut ehdokkaiden asettamista koskevat asiakirjat on annettava.

Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on annettava tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pantava nähtäväksi viranomaisen kokoushuoneistossa sekä julkaistava kuntavaaleissa sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja muissa vaaleissa virallisessa lehdessä. (8.5.2015/563)

35 §

Velvollisuus asiakirjojen tarkastamiseen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on tutkittava, onko ehdokashakemukset ja ilmoitukset vaaliliitosta ja yhteislistasta jätetty sille laissa säädettyssä määräajassa ja onko asiakirjat laadittu laissa tai sen nojalla säädettyin tai määrättyin muodoin sekä ovatko ehdokkaat vaalikelpoisia ja onko heidän ehdokkuudelleen muutoin laissa säädettyä estettä.

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen asiana ei ole tutkia, miten jäsenäänestys ja ehdokkaiden asettaminen siihen liittyvine menettelyineen puolueessa taikka sen piiri-, perus- tai muussa järjestössä taikka puolueen jäseniä kunnassa edustavassa yhdistyksessä on toimitettu.

36 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten käsittely ja huomautukset

Ehdokashakemukset niihin liitettyine asiakirjoineen tarkastetaan 41. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 34. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa.

Jos ehdokashakemusta taikka ilmoitusta vaaliliitosta tai yhteislistasta ei ole annettu viranomaiselle määräaikana, se jätetään tutkimatta.

Puolueen, yhteislistan tai yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehelle on viipymättä huomautettava, jos:

- 1) ehdokashakemusta taikka ilmoitusta vaaliliitosta tai yhteislistasta ei ole tehty tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti taikka ehdokashakemukseen ei ole liitetty tässä laissa edellytetyjä asiakirjoja;
- 2) ehdokashakemusasiakirjoja ei muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä voida pitää lainmukaisina; taikka
- 3) ehdokkaaksi on asetettu henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen tai joka on asetettu samoissa vaaleissa ehdokkaaksi kahdella tai useammalla listalla.

37 §

Ehdokkaiden järjestyksen määrääminen

Edellä 36 §:ssä tarkoitetussa kokouksessa määrätään puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäinen järjestys ehdokaslistojen yhdistelmää varten sekä presidentinvaalin ehdokkaiden keskinäinen järjestys ehdokasluetteloa varten.

Eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa arvotaan:

- 1) vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ja vaaliliittojen keskinäinen järjestys;
- 2) vaaliliitossa sen muodostaneiden puolueiden keskinäinen järjestys; sekä
- 3) yhteislistojen keskinäinen järjestys.

(8.5.2015/563)

Yhteislistaan kuulumattomat valitsijayhdistykset järjestetään aakkosjärjestykseen.

38 § (21.5.2010/431)

Vaaliasiamiesten toimenpiteet huomautusten johdosta

Vaaliasiamiehillä, joille huomautuksia on tehty, on oikeus viimeistään 39. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 32. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää ennen kello 16 tehdä huomautuksista johtuvat oikaisut sekä täydentää ehdokashakemusta ja siihen liitettyjä asiakirjoja. Saman ajan kuluessa vaaliasiamiehillä on oikeus tehdä tarvittavia ehdokkaan nimeä, arvoa, ammattia tai tointa taikka kotikuntaa koskevia tarkistuksia. Jos huomautus koskee ilmoitusta vaaliliitosta, puolueiden vaaliasiamiehillä on oikeus antaa yhteinen kirjallinen ehdotuksensa ilmoituksen oikaisemiseksi.

Jos huomautus on tehty 36 §:n 3 momentin 3 kohdassa mainitusta syystä, vaaliasiamiehellä on oikeus tämän pykälän 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa poistaa ensin mainitussa lainkohdassa tarkoitettu ehdokas.

39 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten ratkaiseminen

Määräaikana saapuneet ehdokashakemukset niihin liitettyine asiakirjoinen käsitellään uudelleen 39. päivänä ennen presidentinvaalin ja 32. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa. Samalla tehdään päätökset ehdokashakemusten sekä vaaliliittoa ja yhteislistaa koskevien ilmoitusten johdosta.

Ne määräaikana perille toimitetut ehdokashakemukset sekä ilmoitukset vaaliliitosta ja yhteislistasta, joita vastaan huomautuksia ei ole tehty, on hyväksyttävä.

40 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävät päätökset

Jos 38 §:n 2 momentissa tarkoitettu huomautus on tehty ja hyväksyttävää ilmoitusta oikaisusta ei ole annettu tai ilmoitusta kyseisen ehdokkaan poistamisesta tehty määräajassa taikka jos ehdokas on kuollut, ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon. Puolueen, valitsijayhdistyksen tai yhteislistan vaaliasiamies on velvollinen viipymättä ilmoittamaan ehdokkaan kuolemasta ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle.

Puolueella tai valitsijayhdistyksellä, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty, on oikeus peruuttaa ehdokashakemuksensa. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on tehtävä peruutus kirjallisesti ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle viimeistään 31. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12. Ehdokashakemuksen hyväksymistä koskeva asia on peruutuksen johdosta käsiteltävä uudelleen.

Päätökset tässä pykälässä tarkoitetuissa asioissa tehdään 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa ennen presidentinvaalin ehdokasluettelon tai ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista.

41 § (28.6.2013/496)

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on laadittava 31. päivänä ennen vaalipäivää viimeistään kello 16 aloitettavassa kokouksessaan ehdokaslistojen yhdistelmä, jossa on samalle puolulle lehteä painettuna:

- 1) yhteinen otsikko sen selvittämiseksi, mitä vaaleja varten yhdistelmä on laadittu; sekä
- 2) puolueiden ehdokaslistat, yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat.

Vaaliliittoon kuulumattomien ja vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat sekä yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat sijoitetaan 37 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun järjestykseen siten, että ensin ovat puolueiden ehdokaslistat ryhmiteltyinä vasemmalta oikealle, sitten yhteislistat vastaavalla tavalla ryhmiteltyinä ja lopuksi yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat aakkosjärjestyksessä allekkain. Ehdokaille annetaan tässä järjestyksessä numerot alkaen numerosta 2.

Jos puolueita, vaaliliittoja tai yhteislistoja on niin paljon, että niiden ryhmittely vasemmalta oikealle oleellisesti häiritsee yhdistelmän luettavuutta, ne tai osa niistä voidaan ryhmitellä yhdistelmään arvonnalla mukaisella järjestyksellä noudattaen myös allekkain. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat erotetaan riittävän selkeästi vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ehdokaslistoista. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistojen alapuolelle tehdään merkintä siitä, että kyseiset puolueet ovat vaaliliitossa.

Puolueiden ja yhteislistojen ehdokkaiden tiedot merkitään asianomaisen puolueen nimen tai yhteislistan nimityksen alle ryhmiteltyinä yhdelle tai useammalle palstalle ylhäältä alaspäin. Yhteislistaan kuulumattomien ehdokkaiden tiedot merkitään äärimmäiseksi oikealle allekkain numerojärjestyksessä erotettuina selvästi toisistaan.

Jokaisesta ehdokkaasta merkitään yhdistelmään numero, nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä muissa kuin kuntavaaleissa kotikunta. Ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää ehdokkaan yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä, paitsi jos ne ovat tarpeen henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Yhdistelmään ei merkitä henkilötunnuksia. (8.5.2015/563)

Puolueiden nimet merkitään yhdistelmään noudattaen puoluelain (10/1969) 4 §:n ja yhdistyslain (503/1989) 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhteislistalle merkitään sille ehdotettu nimitys tai, jos se ei huomautuksen jälkeenkään ole sen mukainen kuin siitä II osassa säädetään tai jos ehdotusta ei

ole tehty, ehdokashakemukset käsittelevä viranomaisen määrää nimityksen, joka ilmaisee vain yhteislistan järjestyksen yhdistelmässä muihin yhteislistoihin nähden. Yhteislistaan kuulumattomalle valitsijayhdistykselle ei merkitä nimitystä.

42 § (21.5.2010/431)

Presidentinvaalin ehdokasluettelot

43 § (28.6.2013/496)

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (*valtakunnallinen ehdokasrekisteri*).

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää huolehdittava siitä, että valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkitään jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmässä tai presidentinvaalin ehdokasluettelossa olevat tiedot, ikä vaalipäivänä sekä henkilötunnus.

Ehdokasrekisteristä annetaan maksutta tietoja ehdokkaalle, ehdokkaan asettaneelle puolueelle ja yhteislistalle sekä tässä laissa tarkoitetuille viranomaisille.

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosteen, johon otetaan vaalipiireittäin tai kunnittain kunkin ehdokkaan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat tiedot. Ministeriö huolehtii siitä, että tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennakkovaalien äänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakkovaalien äänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

44 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelu ja tiedoksisaattaminen

Vaalipiirilautakunnan tulee toimittaa eduskunta-vaalien ehdokaslistojen yhdistelmiä tarpeellinen määrä:

- 1) vaalipiirin kuntien keskusvaalilautakunnille jaettavaksi edelleen vaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja vaalitoimitsijoille sekä vaalipiiriin kuuluvien kuntien kunnanhallituksille;
- 2) muille vaalipiirilautakunnille jaettavaksi edelleen näiden vaalipiirien kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan yleisten ennakkoonäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille;
- 3) vaalipiirissä ehdokkaita asettaneiden puolueiden, yhteislistojen ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehille; sekä
- 4) oikeusministeriölle ja ulkoasiainministeriölle jaettavaksi ulkomailla olevien ennakkoonäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille.

Yhdistelmiä on myös pidettävä yleisön saatavana.

Helsingin vaalipiirilautakunta huolehtii europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmien ja presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelusta noudattaen soveltuvin osin, mitä 1 momentissa säädetään eduskuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmän jakelusta. Jos presidentinvaalin toisen vaalin ehdokasluetteloa ei voida toimittaa ennakkoonäänestyspaikkaan ennen toisen vaalin ennakkoonäänestyksen alkamista, vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että ehdokasluettelon tiedot ovat ennakkoonäänestyksen alkaessa ennakkoonäänestyspaikassa esillä oikeusministeriön määräämällä tavalla. (5.4.2002/247)

45 §

Muutoksenhakukielto

Tässä luvussa tarkoitettuun viranomaisen päätökseen, lukuun ottamatta ehdokasrekisteristä annettavia tietoja koskevaa päätöstä, ei saa hakea erikseen muutosta.

5 luku

Ennakkoonäänestys

46 § (21.5.2010/431)

Ennakkoonäänestys oikeus

Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakkoonäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa.

Äänioikeutettu, joka on hoidettavana sairaalassa, ympärivuorokautista hoitoa antavassa tai muussa kunnanhallituksen ennakkoonäänestyspaikaksi määräämässä sosiaalihuollon toimintayksikössä taikka joka on otettu rangaistuslaitokseen, saa äänestää ennakolta kyseisessä laitoksessa. Suomalaisen laivan henkilökuntaan kuuluva äänioikeutettu saa äänestää ennakolta laivassa sen ollessa ulkomailla.

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoonäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa, sen mukaisesti kuin 55 §:ssä säädetään, äänestää ennakolta kotonaan Suomessa siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.

47 § (5.4.2002/247)

Ennakkoonäänestyksen ajanjakso

Ennakkoonäänestys aloitetaan 11. päivänä ennen vaalipäivää sekä lopetetaan ulkomailla 8. päivänä ja kotimaassa 5. päivänä ennen vaalipäivää. Suomalaisessa laivassa ennakkoonäänestys voidaan, presidentinvaalin toista vaalia lukuun ottamatta, kuitenkin aloittaa jo 18. päivänä ennen vaalipäivää.

Kotimaan yleinen ennakkoonäänestyspaikka on ennakkoonäänestystä varten avoinna kaikkina päivinä 1 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä.

Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa ennakkoäänestyksen ajanjakso voi, sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, olla lyhyempi kuin 1 momentissa säädetään.

48 § (28.6.2013/496)

Ennakkoäänestysajat

Ennakkoäänestys toimitetaan ennakkoäänestyksen ajanjaksona:

- 1) kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kunnanhallituksen päätöksellä määrättyä aikana, joka ei saa olla arkipäivisin ennen kello 8:aa eikä kello 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9:ää eikä kello 18:n jälkeen;
- 2) Suomen edustustossa jokaisena päivänä edustuston päällikön määrääminä aikoina, ei kuitenkaan pitkäperjantaina, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, helluntaipäivänä, juhannuspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä;
- 3) laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään kahdena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina;
- 4) suomalaisessa laivassa vähintään yhtenä päivänä laivan päällikön määrääminä aikoina;
- 5) kotiaänestyksessä äänestäjälle erikseen ilmoitettuna, kello 9:n ja 20:n välisenä aikana.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ennakkoäänestystä ei toimiteta uudenvuodenaattona tai -päivänä, loppiaisena, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, helatorstaina, helluntaipäivänä, juhannusaattona tai -päivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä.

Äänioikeutettu, joka 1 momentissa tarkoitettuna aikana on saapunut asianomaiseen ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole voinut käyttää äänioikeuttaan vielä tuona aikana, saa äänestää sanotun ajan päätyttyäkin.

48 a § (5.4.2002/247)

Ennakkoäänestystila

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrättyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen *ennakkoäänestystila* ja tarvittava kalusto.

Ennakkoäänestystilassa tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen äänestämään.

49 §

Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on tiedotettava kunnan alueella olevista kotimaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalitoimitsijoiden ja vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että äänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedotetaan ennakkoäänestyspaikalla julkipantavin kuulutuksin ja tarvittaessa muullakin sopivalla tavalla. (5.4.2002/247)

Oikeusministeriön on riittävällä ja sopivalla tavalla tiedotettava yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä. (5.4.2002/247)

50 §

Ennakkoäänestysasiakirjat

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä äänestyslipua, vaalikuorta, lähetekirjettä ja lähetekuorta (*ennakkoäänestysasiakirjat*), jotka oikeusministeriö valmistuttaa.

Lähetekirjeenä käytetään joko 21 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia tai erillistä lähetekirjelomaketta. Kotiaänestyksessä lähetekirjeenä on kuitenkin käytettävä erillistä kotiaänestyksen lähetekirjelomaketta.

51 § (8.5.2009/300)**Äänestyslippu**

Vaaleissa käytettävä *äänestyslippu* on painettava valkealle paperille, jollei 3 momentista muuta johdu. Äänestyslipusta on käytävä selvästi ilmi, miten se taitetaan kokoon, ja sen on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun on oltava vakiokokoa 148 x 210 mm, ja sen sisäpuolelle on painettava otsikko, jossa mainitaan, missä vaaleissa sitä käytetään, sekä lisäksi ympyrä, joka on halkaisijaltaan 90 mm ja joka lippua kokoon taitettaessa jää taittamattomaksi. Keskellä ympyrää tulee olla selvästi havaittava merkintä N:o sen ehdokkaan numeron merkitsemistä varten, jonka hyväksi äänestäjä tahtoo antaa äänensä. Mitään muita merkintöjä äänestyslipussa ei saa olla.

Jos säännönmukaisesti toimitettavien vaalien yhteydessä toimitetaan samanaikaisesti jotkin toiset vaalit, oikeusministeriö päättää näissä toisissa vaaleissa käytettävän äänestyslipun väristä.

52 §**Vaalileimasimet**

Äänestysliput leimataan vaalileimalla, joka on samanlainen kaikissa ennakkoäänestys- ja äänestyspaikoissa. Oikeusministeriö vahvistaa vaalileiman sekä valmistuttaa vaalileimasimet ja antaa kuntien keskusvaalilautakunnille ohjeet niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä.

53 §**Asiakirjojen ja vaalileimasimien toimittaminen**

Oikeusministeriön on hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestyksen alkamista tarpeellisin ohjein varustettuina lähetettävä ennakkoäänestysasiakirjoja ja lomakkeita äänestäjistä pidettäviä luetteloja varten kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä kuntien keskusvaalilautakunnille toimitettaviksi vaalitoimikunnille. Näitä asiakirjoja ja lomakkeita on lähetettävä myös ulkoasiainministeriölle toimitettaviksi ennakkoäänestyspaikkoina oleville Suomen edustustoille ja suomalaisten laivojen päälliköille.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on toimitettava vaalileimasimia kunnassa olevien kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä vaalitoimikunnille. Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnan on lisäksi toimitettava niitä ulkoasiainministeriölle lähetettäväksi edelleen edustustoille ja laivojen päälliköille.

Laivan päällikön tulee tilata ennakkoäänestysasiakirjat, lomakkeet äänestäjistä pidettäviä luetteloja varten ja vaalileimasin ulkoasiainministeriöltä tai Suomen edustustolta.

54 §**Kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö**

Kotiaänestyksen vaalitoimitsijan on huolehdittava, että hänen lisäkseen kotiaänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka tässä tehtävässään ei toimi vaaliviranomaisen ominaisuudessa. Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi toimia tässä tehtävässä.

55 § (21.5.2010/431)**Kotiaänestyksen valmistavat toimenpiteet**

Kotiaänestykseen oikeutetun on kirjallisesti tai puhelimitse ilmoitettava halukkuudestaan äänestää ennakolta kotonaan viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16 kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoituksen voi äänestäjän puolesta tehdä tämän valitsema henkilö. Kirjallinen ilmoitus, joka on allekirjoitettava, voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta.

Ilmoituksessa on mainittava:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, kotikunta ja puhelinnumero sekä, jos ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi ja yhteystiedot;
- 2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- tai ennakkoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan;

3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiaänestyksessä on läsnä S4 §:ssä tarkoitettu henkilö; sekä

4) 46 §:n 3 momentissa tarkoitetun kotiaänestäjän omaishoitajan täydellinen nimi, henkilötunnus ja puhelinnumero sekä tieto omaishoitosopimuksen voimassaoloajasta, jos myös omaishoitaja haluaa äänestää kotiaänestyksessä.

Vaaliviranomaisen on, jos se on mahdollista, tarvittaessa poistettava ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu äänestäjä tai tämän valitsema henkilö.

Kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaaliviranomaisen puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, estyneisyydestä ja uuden käynnin ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Jollei äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa, ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ole voitu poistaa tai jos ilmoitus kunnan keskusvaalilautakunnalle on tehty säädetyn määräajan jälkeen taikka jos kotiaänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi, äänestäjälle on annettava 4 momentissa säädetyn tavoin tieto siitä, ettei kotiaänestystä toimiteta.

56 §

Järjestys ennakkoaänestyspaikassa

Ennakkoaänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. (5.4.2002/247)

Äänestys ennakkoaänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

Jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriöttömyyttä ei kulkua ei kotiaänestyksessä voida turvata, vaalitoimitsijan on keskeytettävä äänestys. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiaänestyksistä pidettävään luetteloon.

57 §

Ennakkoaänestyksen aloittaminen ennakkoaänestyspaikassa

Äänioikeutetun, joka haluaa äänestää ennakolta, on ilmoittauduttava ennakkoaänestyspaikassa vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle. Laitoksessa ennakkoaänestys on tarvittaessa järjestettävä myös eri osastoissa ja potilashuoneissa.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestyslippu, vaalikuori ja lähetekuori sekä tarvittaessa lähetekirjelomake.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua asianomaista vaalia varten laadittuun vaalipiiriinsä tai kuntansa ehdokaslistojen yhdistelmään, europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon taikka valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin tai siitä laadittuun tulosteeseen.

58 § (20.5.2016/361)

Äänestäminen ennakkoaänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä on vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan jäsenen avustettava häntä äänestamisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

59 § (28.6.2013/496)

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi;
- 2) henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 60 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;
- 3) henkilötunnus tai syntymäaika ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta tai kotiaänestyksen lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.

Äänestäjän on allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Kotiaänestyksessä äänestäjän on lisäksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeessa oleva vakuutus siitä, että hänen kykynsä liikkua tai

toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

60 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Äänestäjän on esitettävä äänestyslippu taitettuna vaalitoimitsijalle tai laitoksessa vaalitoimikunnalle leimattavaksi ja, kun äänestyslippu on leimattu, suljettava se välittömästi vaaliviranomaisen nähdessä vaalikuoreen. Suljettu vaalikuori, johon ei saa tehdä mitään merkintöjä, ja allekirjoitettu lähetekirje on tämän jälkeen annettava vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle.

Silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä ennakoäänestyspaikassa, vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja:

- 1) tarkastaa rekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu;
- 2) tekee rekisteriin merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan; sekä
- 3) tekee lähetekirjeeseen oikeusministeriön määrämällä tavalla merkinnän siitä, että rekisteriin on tehty 2 kohdassa tarkoitettu merkintä (*lähetekirjeen kuittausmerkintä*), jolloin jos äänestys on toimitettu laitoksessa, laitoksen nimi ei saa ilmetä lähetekirjeen kuittausmerkinnästä.

Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakoäänestyspaikassa, äänestäjistä on pidettävä luetteloa.

61 § (5.4.2002/247)

Vaaliviranomaisen toimet ennakoäänestyksen loppuksi

Vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan puheenjohtajan on allekirjoitettava lähetekirjeeseen todistus siitä, että äänestys on toimitettu laissa säädettyin tavoin ja, jos lähetekirjeeseen ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää, merkittävä siihen myös päiväys ja ennakoäänestyspaikan nimi tai, jos ennakoäänestys on toimitettu laitoksessa tai kotiaänestyksenä, sen kunnan nimi, jossa äänestys on toimitettu. Kotiaänestyksen vaalitoimitsijan on lisäksi huolehdittava siitä, että 54 §:ssä tarkoitettu

kotiaänestyskässä läsnä oleva henkilö merkitsee lähetekirjeeseen nimikirjoituksensa. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on säilytettävä hallussaan olevia lähetekuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla.

62 §

Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

Kotimaan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on viipymättä huolehdittava siitä, että oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret toimitetaan keskusvaalilautakunnalle sen määräämällä tavalla sekä siitä, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret toimitetaan keskusvaalilautakunnille postitse tai muulla luotettavalla tavalla. Vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on otettava kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta siltä, jolle kuoret luovutetaan. (5.4.2002/247)

Suomalaisen laivan vaalitoimitsijan on toimitettava lähetekuori viivytyksettä ulkoasiainministeriölle tai Suomen edustustolle siinä maassa, jonka satamassa laiva on tai johon se ensiksi saapuu. Suomen edustuston vaalitoimitsijan tai, jos edustusto ei ole ennakkoäänestyspaikkana, edustuston päällikön on huolehdittava siitä, että siellä annettu tai sinne saapunut lähetekuori toimitetaan ulkoasiainministeriölle sen määräämällä tavalla. Ministeriö huolehtii lähetekuoren toimittamisesta viipymättä asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle noudattaen soveltuvin osin, mitä 1 momentissa säädetään.

63 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Kunnan keskusvaalilautakuntaan saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalikuoria avaamatta kokouksissa, jotka on pidettävä siten, että vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään niissä käsitellä. Määräajan jälkeen saapuneet lähetekuoret jätetään niitä avaamatta huomioon ottamatta.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

1) ennakoon äänestänyttä henkilöä ei ole otettu äänioikeusrekisteriin;

2) vaalikuoreen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä; (5.4.2002/247)

3) lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyn tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt; taikka

4) kotiaänestyksen lähetekirjeestä puuttuu 54 §:ssä tarkoitetun henkilön nimikirjoitus.

Äänestyksen huomioon ottamatta jättämisestä on tehtävä merkintä kokouksessa pidettävään pöytäkirjaan, johon on liitettävä huomioon ottamatta jätetty vaalikuori lähetekirjeineen ja -kuorineen.

Jos lähetekirje, jossa ei ole lähetekirjeen kuittausmerkintää, ja siihen liitetty vaalikuori voidaan hyväksyä, äänioikeusrekisteriin merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on käyttänyt äänioikeuttaan. Jos hyväksyminen tapahtuu myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, merkintä lähetekirjeessä mainitun henkilön äänestämisestä tehdään oikeusministeriön määräämällä tavalla lisäksi vaaliluetteloon. Jos kunnan keskusvaalilautakunnalle on 71 §:n 3 momentin mukaisesti erityisestä syystä toimitettu äänioikeusrekisteristä heti sen tultua lainvoimaiseksi tulostetut vaaliluettelot, merkintä tehdään ainoastaan vaaliluetteloon.

Sen jälkeen kun ennakkoäänestysasiakirjat on tarkastettu, kunnan keskusvaalilautakunnan on lajiteltava hyväksytyt vaalikuoret äänestysalueittain sekä laskettava vaalikuorten lukumäärä äänestysalueittain ja merkittävä lukumäärät pöytäkirjaan. Hyväksytyt vaalikuoret on äänestysalueittain lajiteltuina ja lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa. (5.4.2002/247)

64 § (5.4.2002/247)**Vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilautakunnalle**

Muissa kuin kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan on suljettava vaalikuoret kestävään päällykseen äänestysalueittain lajiteltuina. Lähetykseen liitetään tiedot vaalikuorten lukumäärästä kussakin ryhmässä, johon ne on lajiteltu. Lähetys sinetöidään, ja sen päällykseen merkitään vaalipiirilautakunnan osoite ja lähettäjä. Lähetys toimitetaan kiireellisesti vaalipiirilautakunnalle sen määrämällä tavalla. (8.5.2015/563)

Jos kunnan keskusvaalilautakunta 82 §:n mukaisesti määrää, että jonkin äänestysalueen ennakkoäännet lasketaan yhdessä saman äänestysalueen vaalipäivän äänien kanssa, sen on viipymättä ilmoitettava tästä vaalipiirilautakunnalle. Tällöin kyseisen äänestysalueen vaalikuoria ei toimiteta vaalipiirilautakunnalle.

65 §**Vaalileimasimien palauttaminen**

Ennakkoäänestyksen päätyttyä vaalileimasimet palautetaan kunnassa olevista ennakkoäänestyspaikoista kunnan keskusvaalilautakunnalle. Ulkomailla olevien ennakkoäänestyspaikkojen vaalitöimistijöiden käytössä olleet vaalileimasimet palautetaan ulkoasiainministeriölle, joka toimittaa ne Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnalle.

66 §**Muutoksenhakukielto ennakkoäänestystä koskevassa asiassa**

Tässä luvussa tarkoitettuun vaaliviranomaisen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

5 a luku**Kirjeäänestys****66 a § (14.12.2017/939)****Oikeus kirjeäänestykseen**

Äänioikeutettu, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, ja muu äänioikeutettu, joka asuu tai oleskelee ul-

komailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän, saa äänestää kirjeitse ulkomailla (*kirjeäänestys*) siten kuin tässä luvussa säädetään.

66 b § (14.12.2017/939)**Kirjeäänestysasiakirjat**

Kirjeäänestyksessä käytettävät asiakirjat (*kirjeäänestysasiakirjat*) ovat:

- 1) kirjeäänestyskuori;
- 2) 51 §:ssä tarkoitettu äänestyslippu;
- 3) kirjeäänestyksen vaalikuori;
- 4) kirjeäänestyksen lähetekirje;
- 5) kirjeäänestyksen lähetekuori;
- 6) kirjeäänestyksen äänestysohjeet.

Oikeusministeriö valmistuttaa kirjeäänestysasiakirjat.

66 c § (14.12.2017/939)**Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen**

Äänestääkseen kirjeitse äänioikeutetun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella.

Tilauksen voi tehdä aikaisintaan kolme kuukautta ennen vaalipäivää. Äänioikeutettu vastaa itse siitä, että hän tilaa kirjeäänestysasiakirjat riittävän ajoissa, jotta hänen palauttamansa kirjeäänestyksen lähetekuori saapuu asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle 66 e §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Tilauksessa tulee mainita ainakin:

- 1) äänioikeutetun nimi ja henkilötunnus;
- 2) äänioikeutetun vakuutus siitä, että hän on äänioikeutettu kyseisissä vaaleissa ja että hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa tai että hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän eikä hänellä siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa;

3) se ulkomailla oleva osoite, johon kirjeäänestysasiakirjat halutaan lähetettävän.

Tilauksen vastaanotettuaan oikeusministeriö lähettää viivytyksettä kirjeäänestysasiakirjat tilauksessa ilmoitettuun osoitteeseen.

Oikeusministeriön tilauspalvelun tiedot kirjeäänestysasiakirjat tilanneista eivät ole julkisia ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Tilauspalveluun sisältyvät henkilötiedot hävitetään, kun vaalien tulos on tullut lainvoimaiseksi.

66 d § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestyksen toimittaminen

Äänestäjä voi äänestää kirjeitse presidentinvaalissa aikaisintaan 38. päivänä ennen vaalipäivää ja muissa vaaleissa aikaisintaan 31. päivänä ennen vaalipäivää.

Äänestäjän on itse huolehdittava oman vaalisalaisuutensa ja vaalivapautensa säilymisestä äänestessään kirjeitse.

Äänestäjän on itse selvitettävä sen vaalipiirin tai kunnan, jossa hän on äänioikeutettu, ehdokaslistojen yhdistelmän tiedot sekä presidentinvaalin ehdokasluettelon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän tiedot.

Äänestäjä täyttää äänestyslipun noudattaen, mitä 58 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, ja sulkee sen kirjeäänestyksen vaalikuoreen. Sen jälkeen äänestäjän on merkittävä kirjeäänestyksen lähetekirjeeseen täydellinen nimensä, suomalainen henkilötunnuksensa tai syntymäaikansa ja osoitteensa, äänestämisaika ja päiväys sekä omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että:

1) hän on äänioikeutettu kyseisissä vaaleissa ja että hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa tai että hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakoäänestysajanjakson ja vaalipäivän eikä hänellä siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa; ja

2) hän on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen vaalikuoreen vaalisalaisuutensa ja vaalivapautensa säilyttäen.

Äänestäjän on huolehdittava, että kirjeäänestystä toimitettaessa paikalla on samanaikaisesti hänen lisäksi kaksi 18 vuotta täyttänyttä henkilöä kirjeäänestyksen todistajina. Todistajana ei voi toimia äänestäjän puoliso, lapsi tai vanhempi eikä myöskään vaaleissa ehdokkaana oleva, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Molemmat todistajat allekirjoittavat omakätisesti kirjeäänestyksen lähetekirjeessä olevan vakuutuksen siitä, että äänestäjä on äänestänyt vaalisalaisuuden säilyttäen ja niin, ettei hänen vaalivapauttaan ole loukattu. Molemmat todistajat merkitsevät lähetekirjeeseen lisäksi nimenselvenyksensä, syntymäaikansa ja osoitteensa.

66 e § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestyksen lähetekuoren postittaminen

Äänestäjän on osoitettava kirjeäänestyksen lähetekirje sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen, äänioikeuskunnakseen tai väestökirjanpitokunnakseen Suomessa. Äänestäjän on tarvittaessa itse selvitettävä, mikä tämä kunta on.

Äänestäjän on suljettava kirjeäänestyksen vaalikuori ja allekirjoittamansa kirjeäänestyksen lähetekirje kirjeäänestyksen lähetekuoreen siten, että lähetekirjeeseen merkitty vastaanottajan osoite näkyy kuoren ikkunasta.

Äänestäjä vastaa itse omalla kustannuksellaan siitä, että kirjeäänestyksen lähetekuori toimitetaan ulkomailta Suomeen asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle ja että se on perillä keskusvaalilautakunnassa viimeistään 2. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 19:ää. Tätä varten äänestäjän on varustettava lähetekuori riittävällä määrällä postimerkkejä ja annettava kuori asuintai oleskeluvaltionsa postilaitoksen kuljetettavaksi. Äänestäjä voi halutessaan toimittaa lähetekuoren keskusvaalilautakunnalle myös käyttämällä kansainvälistä kuriiripalvelua.

66 f § (14.12.2017/939)

Äänestäjän avustaminen kirjeäänestyksessä

Äänestäjä, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää avustajanaan

valitsemaansa henkilöä 66 c–66 e §:ssä tarkoitetuissa toimenpiteissä. Avustajana 66 d §:n 4 momentissa tarkoitettussa äänestystilanteessa ei kuitenkaan saa toimia vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa eikä myöskään kumpikaan 66 d §:n 5 momentissa tarkoitetuista kirjeäänestyksen todistajista. Avustajan velvollisuuksista on voimassa, mitä 58 §:n 3 momentissa ja 73 §:n 5 momentissa säädetään. Avustajan nimi ja osoite on merkittävä kirjeäänestyksen lähetekirjeeseen.

66 g § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen kunnan keskusvaalilautakunnassa

Kunnan keskusvaalilautakunnalle saapuneet kirjeäänestysasiakirjat tarkastetaan noudattaen, mitä 63 §:ssä säädetään.

Kirjeäänestys on 63 §:n 1–3 momentissa tarkoitettujen syiden lisäksi jätettävä huomioon ottamatta, jos:

- 1) kirjeäänestyksen lähete kuoreen tehtyjen postitus- tai lähetyksmerkintöjen perusteella ei voida varmasti vakuuttua siitä, että kuori on postitettu tai lähetetty ulkomailta;
- 2) kirjeäänestyksen vaalikuori on avonainen ja voidaan päätellä, että avonaisuus johtuu muusta kuin vaalikuoren teknisestä toimimattomuudesta, tai muutoin sellainen, ettei varmasti voida vakuuttua, että äänestys on tapahtunut laissa säädetyin tavoin;
- 3) kirjeäänestyksen lähetekirjeestä puuttuvat 66 d §:n 5 momentissa tarkoitettujen kirjeäänestyksen todistajien allekirjoitukset.

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen keskusvaalilautakunnan on vaalisalaisuus säilyttävä avattava hyväksytty kirjeäänestyksen vaalikuoret, leimattava niissä olevat äänestysliput ja suljettava leimatut äänestysliput 50 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vaalikuoriin. Leimaaminen ja uudelleen kuoritus on tehtävä muissa kuin kuntavaaleissa ennen kuin vaalikuoret toimitetaan 64

§:n mukaisesti vaalipiirilautakunnalle ja kuntavaaleissa viimeistään vaalipäivää edeltävänä lauantaina ennen kello 15:tä.

6 luku

Vaalipäivän äänestys

67 §

Vaalipäivän äänestyksen toimittaminen

Vaalipäivän äänestys toimitetaan yhtäaikaaisesti jokaisessa kunnassa äänestysalueittain. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen.

Äänestyksen järjestämisestä kullakin äänestysalueella huolehtii vaalilautakunta.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava vaalipäivä ja äänestysalueiden äänestyspaikat tiedoksi sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalipäivästä säädetään II osassa.

68 §

Äänestysaika

Vaalipäivän äänestys aloitetaan kello 9, ja sitä jatketaan yhtäjaksoisesti kello 20:een.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ovat ennen kello 20:tä tulleet saapuville odottamaan äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää. Odotustila on suljettava kello 20. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuville tulleille äänestäjille.

69 §

Äänestystila (5.4.2002/247)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaalipäivän äänestystä varten kullakin äänestysalueella on kunnan tähän tarkoitukseen käytettäväksi antama asianmukainen *äänestystila* ja tarvittava kalusto. (5.4.2002/247)

Äänestyspaikalla tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen vaalihuoneeseen äänestämään.

70 §

Valmistavat toimenpiteet

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ryhdyttävä kaikkiin vaalipäivän äänestyksen toimittamista varten tarpeellisiin toimenpiteisiin ja siinä tarkoituksessa muun ohella huolehdittava siitä, että jokaisella vaalilautakunnalla on äänestyspaikalla käytettävänään:

- 1) sellaiset äänestyskopit äänestysmerkinnän tekemistä varten, jotka turvaavat vaalisalaisuuden säilymisen;
- 2) tarpeellinen määrä 51 §:ssä tarkoitettuja äänestyslippuja, 52 §:ssä tarkoitettuja vaalileimasimia ja lomakkeita 79 §:ssä tarkoitettua vaalipöytäkirjaa varten;
- 3) ehdokaslistojen yhdistelmiä tai presidentinvaalin ehdokasluetteloita, jotka asetetaan nähtäviksi vaalihuoneeseen, odotustilaan ja jokaiseen äänestyskoppiin;
- 4) sinetöimisvälineet;
- 5) vaaliluettelo; sekä
- 6) vaaliurna.

Oikeusministeriö huolehtii äänestyslippujen, vaalipöytäkirjaa varten tarvittavien lomakkeiden, sinetöimisvälineiden ja tarvittaessa myös vaaliurnien toimittamisesta vaalilautakunnille.

71 § (28.6.2013/496)

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Ennakoäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 *vaaliluettelot* äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Ministeriö voi määrätä, että keskusvaalilautakunta tulostaa vaaliluettelot kunnan äänestysalueiden osalta. Ministeriö

voi myös määrätä, että vaaliluetteloissa olevat tiedot toimitetaan keskusvaalilautakunnalle konekielellisinä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnus. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

Oikeusministeriö voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi ja että ne viipymättä toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaliluettelot ovat ennen vaalipäivän äänestyksen alkamista vaalilautakuntien käytettävissä. Vaaliluettelot eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin vaaliluettelot ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. Vaaliluettelon tiedot eivät kuitenkaan ole julkisia niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalle on tulostettu 2 momentissa tarkoitettu merkintä turvakiellosta.

72 §

Järjestys äänestyspaikalla

Äänestyspaikalla taikka sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen.

Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

73 § (20.5.2016/361)

Avustaja

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla saapuvilla vaalilautakunnan nimeämä, asianmukaisin tunnusmerkein tai -merkinnöin osoitettu *vaaliavustaja*, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

Äänestäjällä, joka haluaa käyttää vaalilautakunnan jäsentä avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä, on siihen oikeus, jollei se viivytä äänestystä. Vaalilautakunnan jäsenestä on silloin voimassa, mitä vaaliavustajasta on säädetty.

Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna valitsemaansa avustajaa.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisarusensa tai vanhempansa ei voi olla vaaliavustajana eikä äänestäjän valitsemana avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaississa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

74 §

Vaalipäivän äänestyksen aloittaminen

Vaalipäivän äänestyksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on näytettävä läsnä oleville äänestäjille, että vaaliurna on tyhjä, sekä sen jälkeen suljettava urna oikeusministeriön määräämällä tavalla ja avattava päälly, jossa vaalilautakunnalle lähetetyt äänestysliput ovat. Vaaliurnaa ei saa avata sen jälkeen, kun se on vaalipäivän äänestyksen alkaessa suljettu ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

75 §

Äänestämään ilmoittautuminen

Äänestäjän on ilmoittauduttava äänestysalueensa äänestyspaikassa vaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia siitä, ettei äänestäjä saa äänestää ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.

76 § (28.6.2013/496)

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta. (8.5.2015/563)

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

77 §

Äänestämisen päättämistoimet

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, on annettava äänestyslippu taitettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi. Leima on lyötävä keskelle taitetun äänestyslipun kääntöpuolta. Äänestäjän on sen jälkeen pantava äänestyslippu vaaliurnaan.

Vaalilautakunta tekee vaaliluetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Merkintä tehdään kuitenkin äänioikeusrekisteriin silloin, kun se on vaalilautakunnan käytettävissä.

78 §

Vaalipäivän äänestyksen päättäminen ja alustava ääntenlaskenta

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi otetaan äänestysliput viipymättä vaaliurnasta ja lasketaan niiden lukumäärä. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä.

Kun äänestyslippujen lukumäärä on laskettu, vaalilautakunta tarkastaa äänestysliput. Ne äänestysliput, jotka on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi. Jäljellä olevat liput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan (*alustava ääntenlaskenta*).

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen jaottelemisen ja laskemisen keskeytyksettä loppuun.

Sen jälkeen kun alustava ääntenlaskenta on suoritettu, laitetaan äänestysliput, jaoteltuina 2 momentin mukaisesti, kestävään päällykseen, joka suljetaan huolellisesti sinetöimällä se oikeusministeriön määräämällä tavalla. Päällykseen merkitään 81 §:n 1 momentissa tarkoitetun vastaanottajan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä.

79 §

Vaalipöytäkirja

Vaalilautakunnan on määrättävä yksi jäsenistään pitämään *vaalipöytäkirjaa*, johon merkitään:

- 1) päivä sekä kellonajat, jolloin vaalipäivän äänestys alkoi ja julistettiin päättyneeksi;
- 2) läsnä olleet vaalilautakunnan jäsenet;
- 3) vaaliavustajat ja äänestäjien itsensä valitsevat avustajat;
- 4) äänestäneiden lukumäärä;

5) annettujen äänestyslippujen kokonaismäärä ja niiden lukumäärä kussakin ryhmässä, joihin ne 78 §:n 2 momentin mukaisesti on jaoteltu;

6) päivä ja kellonaika, jolloin äänestysliput suljettiin päällykseen; (2.4.2004/218)

7) äänestyslippuja jaoteltaessa ja laskettaessa saapuvilla olleet puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen vaaliasiamiehet tai heidän valtuuttamansa henkilöt sekä muut läsnä olleet henkilöt, joilla on ollut siihen oikeus; (2.4.2004/218)

8) pienillä äänestysalueilla, joilla 5 kohdassa mainittuja tietoja ei merkitä, tiedot vaalisalaisuuden turvaamisesta johtuvasta 82 §:n mukaisesta menettelystä. (2.4.2004/218)

Pöytäkirjaan merkitään myös ne kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenet, jotka ovat tuoneet äänestyspaikkaan vaalikuoret sen mukaisesti kuin 82 §:ssä säädetään, sekä heidän tuomiensa vaaliurnaan pantujen äänestyslippujen lukumäärä. (2.4.2004/218)

Pöytäkirjaan on liitettävä vaalilautakunnalle annettu 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen vaaliasiamiesten valtuuttamien henkilöiden valtakirjat.

Lopuksi pöytäkirja luetaan julki, tarkastetaan ja varustetaan vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään yhden muun jäsenen allekirjoituksin sekä suljetaan liitteineen päällykseen, johon merkitään 81 §:n 1 momentissa tai 82 §:n 2 momentissa tarkoitetun vastaanottajan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä.

80 §

Tiedottaminen alustavan ääntenlaskennan tuloksesta

Vaalipiirilautakunnat ja kunnan keskusvaalilautakunnat ja vaalilautakunnat tiedottavat alustavan ääntenlaskennan tuloksesta oikeusministeriön määräämällä tavalla.

81 §**Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittamisen vaalilautakunnista**

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen on yhdessä viipymättä vietävä äänestysliput sisältävä lähetys ja vaalipöytäkirjan sisältävä lähetys kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnalle ja muissa vaaleissa vaalipiirilautakunnalle. (8.5.2015/563)

Vaalipiirilautakunta ja kunnan keskusvaalilautakunta voivat määrätä myös lähetysten muunlaisesta toimittamisesta.

82 § (5.4.2002/247)**Vaalisalaisuuden turvaaminen pienillä äänestysalueilla**

Jos äänestysalueella on 63 §:n mukaisesti hyväksyttyjä vaalikuoria vähemmän kuin 50 tai jos voidaan perustellusti arvioida, että äänestysalueella äänestää vaalipäivänä vähemmän kuin 50 henkilöä, kunnan keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakkoäännet ja vaalipäivän äännet lasketaan yhdessä. Tällöin äänestysalueen vaalilautakunta ei suorita vaalipäivän äänen alustavaa laskentaa, vaan toimittaa äänestysliput alustavaa laskentaa varten keskusvaalilautakunnalle.

Jos voidaan perustellusti arvioida, että äänestysalueella äänestää ennakko- ja vaalipäivänä yhteensä vähemmän kuin 50 henkilöä tai jos perustellusta syystä vaalisalaisuuden turvaaminen muutoin sitä edellyttää, kunnan keskusvaalilautakunnan on hyvissä ajoin ennen vaalipäivää määrättävä ja muissa kuin kuntavaaleissa vaalipiirilautakunnalle ilmoitettava, että äänestysalueen ennakkoäännet ja vaalipäivän äännet sekä jonkin toisen äänestysalueen tai joidenkin toisten äänestysalueiden ennakkoäännet ja vaalipäivän äännet lasketaan yhdessä. Tällöin kyseisten äänestysalueiden vaalilautakunnat eivät suorita vaalipäivän äänen alustavaa laskentaa, vaan toimittavat äänestysliput alustavaa laskentaa varten keskusvaalilautakunnalle. (8.5.2015/563)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen vaalilautakunnan ja 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden vaalilautakuntien on sen jälkeen, kun äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen on otettu vaaliurnasta ja niiden lukumäärä laskettu, suljettava äänestysliput kestävään päällykseen oikeusministeriön määrämällä tavalla. Päällykseen merkitään kunnan keskusvaalilautakunnan osoite, lähetysten sisältö ja lähettäjä. Lähetys toimitetaan viipymättä keskusvaalilautakunnalle. (2.4.2004/218)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on avattava 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen ja 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden vaalikuoret sekä yhdistettävä niissä olevat äänestysliput äänestysalueissa vaalipäivänä annettuihin äänestyslippuihin ja lisäksi 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden äänestysliput keskenään. Keskusvaalilautakunta suorittaa näiden äänestyslippujen alustavan ääntenlaskennan noudattaen soveltuvin osin, mitä 78 §:ssä säädetään. Muissa kuin kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta toimittaa sen jälkeen äänestysliput, keskusvaalilautakunnan kokouksesta laaditun pöytäkirjan sekä vaalilautakuntien vaalipöytäkirjat vaalipiirilautakunnalle noudattaen, mitä 64 §:n 1 momentissa säädetään. (8.5.2015/563)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen ennakkoäännet ja vaalipäivän äännet voidaan kunnan keskusvaalilautakunnan niin päättäessä vaihtoehtoisesti siitä poiketen, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, laskea yhdessä siten, että keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen vievät vaalipäivänä ennen vaalitoimituksen päättymistä ennakkoäännet sisältävät hyväksytyt vaalikuoret kyseisen äänestysalueen äänestyspaikkaan ja vaalilautakunnan läsnä ollessa avaavat ne ja pudottavat äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen vaaliurna. (2.4.2004/218)

83 §**Muutoksenhakukielto vaaliviranomaisen päätökseen**

Tässä luvussa tarkoitettuun vaaliviranomaisen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

7 luku

Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen

84 § (14.12.2017/939)

Tuloksen laskennasta vastaavat viranomaiset

Ennakköäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen laskennasta sekä vaalipäivän äänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastuslaskennasta huolehtii kokouksissaan:

1) eduskuntavaaleissa, presidentinvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiirilautakunta;

85 §

Äänestyslipun mitättömyys

Äänestyslippu on mitätön, jos:

- 1) vaalikuoreessa on useampi tai muutakin kuin yksi äänestyslippu;
- 2) vaalikuoreen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä; (5.4.2002/247)
- 3) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin oikeusministeriön painattamaa äänestyslippua;
- 4) äänestyslippua ei ole leimattu;
- 5) ehdokkaan numero on merkitty siten, ettei selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa;
- 6) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä; taikka
- 7) äänestyslipulla on eduskuntavaaleissa äänestetty ehdokasta, joka on asetettu ehdokkaaksi kahdessa tai useammassa vaalipiirissä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selvittää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

86 § (14.12.2017/939)

Ennakköäännten ja kirjeäännten laskenta

Vaalikuorissa olevien ennakköäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastaminen voidaan aloittaa vaalipäivänä aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä lautakunnan harkinnan mukaan aikaisemminkin, kuitenkin aikaisintaan kello 12. Mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Ennakköäänestyksen ja kirjeäänestyksen yhdistetty tulos lasketaan kunnan kultakin äänestysalueelta erikseen, lukuun ottamatta 82 §:ssä tarkoitettuja tapauksia.

Ennakköäännten ja kirjeäännten laskennasta tiedotetaan oikeusministeriön määräämällä tavalla.

87 § (28.6.2013/496)

Äänten tarkastuslaskenta

Vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään kello 12 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta.

Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakköäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äänet on laskettava yhteen.

88 §

Ehdokkaiden saamien äänimäärien laskeminen yhteen

Ehdokkaiden saamat äänimäärät lasketaan yhteen siten, että samaan vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden äänimäärät tulevat vaaliliiton hyväksi, vaaliliittoon kuulumattoman puolueen ehdokkaiden äänimäärät puolueen hyväksi ja yhteislistaan kuuluvien valitsijayhdistysten ehdokkaiden äänimäärät yhteislistan hyväksi.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai on kuollut taikka on europarlamenttivaaleissa asetettu ehdokkaaksi samoissa vaaleissa myös muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, tulevat sellaisen ehdokkaan saamat äänät kuitenkin sen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan hyväksi, johon ehdokas kuuluu.

89 §

Vaalien tuloksen laskentatapa

Vaaliliittoon kuulumattomaan puolueeseen ja kuhunkin yhteislistaan kuuluvien ehdokkaiden keskinäinen järjestys puolueessa tai yhteislistassa määräytyy heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että kunkin puolueen tai yhteislistan ensimmäinen ehdokas saa vertauslukuun puolueen tai yhteislistan hyväksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden keskinäinen järjestys määräytyy puolueesta riippumatta heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että ensimmäinen ehdokas saa vertauslukuun vaaliliiton hyväksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen ehdokkaan vertauslukuna on hänen saamansa äänimäärä.

90 §

Arvan käyttö

Jos äänimäärät tai vertausluvut ovat yhtä suuret, niiden keskinäinen järjestys ratkaistaan arpomalla.

91 § (8.5.2015/563)

Vaalien tuloksen määrittäminen eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa

92 §

Kansanedustajien varaedustajat

Kansanedustajan varaedustaja määrätään siten, että varaedustajaksi tulee ensimmäinen valitsematta jäänyt ehdokas siitä puolueesta tai yhteislistasta taikka, jos on muodostettu vaaliliitto, ensimmäinen valitsematta jäänyt ehdokas siitä vaaliliitosta, johon valittu kuului.

Jollei edustajalle muutoin saada varaedustajaa, varaedustajaksi tulee se valitsematta jäänyt ehdokas, jonka nimi on ensimmäisenä 91 §:ssä tarkoitettussa nimisarjassa.

Jos varaedustaja tulee edustajaksi tai muutoin poistuu, vaalipiirilautakunnan tulee määrätä edustajalle uusi varaedustaja noudattaen, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

Jos Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä edustajanpaikka tulee avoimeksi eikä 1 tai 2 momentissa tarkoitettua varaedustajaa ole, vaalipiirissä on viipymättä toimitettava uudet eduskuntavaalit. Oikeusministeriö määrää vaalien ajan ja kuuluttaa sen. Ennakkoäänestys toimitetaan vain Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä.

93 §

Varavaltuutetut

94 § (28.6.2013/496)

Eduskuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

95 § (28.6.2013/496)

Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen (8.5.2015/563)

96 §**Presidentinvaalia ja europarlamenttivaaleja koskevat säännökset**

Ehdokkaiden saamien äänimäärien laskemisesta presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa sekä näiden vaalien tuloksen laskentatavasta, määrittämisestä, vahvistamisesta ja julkaisemisesta sekä siitä tiedottamisesta säädetään II osassa.

97 §**Europarlamentin jäsenen varajäsen**

Euroopan parlamentin jäseneksi valitun varajäsenen määräämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kansanedustajan varaedustajasta 92 §:ssä säädetään.

98 §**Vaalien tuloksen merkitseminen pöytäkirjaan**

Kun vaalien tulos on vahvistettu, tuloksen vahvistavan viranomaisen on pöytäkirjassa mainittava sekä valitut henkilöt että ne, jotka edustajanpaikan joutuessa avoimeksi varaedustajina tulevat valittujen tilalle tai jotka on valittu varavaltuutetuiksi.

Kukin valittu merkitään pöytäkirjaan ilmoittamalla hänen nimensä ja arvonsa, ammattinsa tai toimensa sekä kuntavaaleja lukuun ottamatta kotikuntansa samoin kuin hänen saamansa vertausluku ja äänimäärä. (8.5.2015/563)

99 § (22.12.2009/1404)**Asiakirjojen ja tarvikkeiden säilyttäminen**

Jos äänestyslippujen laskenta tai käsittely keskeytetään, kaikki äänestysliput ja laskelmat on säilytettävä siten, ettei kukaan ulkopuolinen saa niitä käsiinsä.

Vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen äänestysliput ja kappale ehdokaslistojen yhdistelmää tai presidentinvaalin ehdokasluetteloa on pantava päällykseen, joka sinetöidään oikeusministeriön määräämällä tavalla. Ne on säilytettävä, kunnes lähinnä seuraavat vastaavat vaalit on toimitettu. Laskelmat on säilytettävä pöytäkirjan liitteenä. Hallussaan olevat asiakirjat ja vaaleissa käytetyt

tarvikkeet vaalipiirilautakunnan on luovutettava aluehallintovirastolle säilytettäväksi.

8 luku**Muutoksenhaku****100 §****Valituksen kohde**

Päätökseen, jolla vaalien tulos on vahvistettu, saa hakea muutosta valittamalla sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

101 §**Valitusoikeus ja valitusperusteet**

Valitusoikeus on sillä, jonka etua tai oikeutta päätös loukkaa, sekä jokaisella vaaleissa ehdokkaana olleella henkilöllä ja ehdokashakemuksen antaneella puolueella ja yhteislistalla sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Lisäksi saavat päätöksestä valittaa sillä perusteella, että vaalit on toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja että se on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen:

1) jokainen asianomaisessa vaalipiirissä tai kunnassa äänioikeutettu henkilö;

102 § (8.5.2009/300)**Valituksen tekeminen ja käsittely**

Valitus tehdään toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle 14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu. Europarlamenttivaaleissa valitus tehdään kuitenkin aina Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valitusmenettelyyn ja valituksen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valitus on käsiteltävä kiireellisesti.

103 §**Valitusviranomaisen päätös**

Jos vaaliviranomaisen päätös tai toimenpide on ollut lainvastainen ja lainvastaisuus on ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen, vaalit on määrättävä uusittaviksi asianomaisessa vaalipiirissä tai kunnassa taikka europarlamenttivaaleissa koko maassa, jollei vaalien tulos ole oikaistavissa.

Jos vaalipiirilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta on vaalien tulosta laskiessaan tai vahvistaessaan menetellyt lainvastaisesti ja lainvastaisuus on vaikuttanut vaalien tulokseen, vaalien tulosta on oikaistava.

104 § (8.5.2009/300)**Päätöksen tiedoksianto**

Eduskuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa hallinto-oikeuden päätöksestä on annettava tieto valittajalle, asianomaiselle vaalipiirilautakunnalle, puolueiden ja yhteislistojen vaaliasiamiehille sekä oikeusministeriölle. Lisäksi päätöksestä on viipymättä kuulutettava yleisradiotoimintaa harjoittavan laitoksen lähetyksessä, jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi.

105 § (8.5.2009/300)**Jatkovalitus**

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, valitusoikeus on 101 §:ssä mainituilla sekä kuntavaaleissa myös kunnanhallituksella. Niiden, jotka eivät ole saaneet päätöstä erikseen tiedoksi, katsotaan saaneen päätöksestä tiedon silloin, kun päätöksestä ensimmäistä kertaa kuulutettiin yleisradiotoimintaa harjoittavan laitoksen lähetyksessä tai kun päätös asetettiin nähtäväksi kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle. (8.5.2015/563)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi antamiseen ja kuuluttamiseen sovelletaan, mitä hallinto-oikeuden päätöksestä 104 §:ssä säädetään.

106 §**Valituksen johdosta uusittavat vaalit**

Jos vaalit valituksen johdosta määrätään uusittaviksi, on uusittavien vaalien vaalipäivä:

1) eduskuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa ensimmäisenä sunnuntaina 50 päivän kuluttua siitä, kun valitusviranomaisen päätös on saanut lainvoiman;

2) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan määräämänä sunnuntaina.

(8.5.2015/563)

Uusittavien vaalien toimittamisesta huolehtivat samat vaaliviranomaiset kuin kumotuissa vaaleissa. Jos kunnan keskusvaalilautakunnan toimikausi on kuitenkin jo päättynyt, vaalien toimittamisesta huolehtii sen sijaan tullut keskusvaalilautakunta.

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomaisen päätöksessään toisin määrää. Väestörekisterikeskus huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakköäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään.

Kumotuissa vaaleissa valituiksi tulleet edustajat tai valtuutetut pysyvät toimissaan, kunnes uusittavien vaalien tulos on vahvistettu.

II OSA

VAALIKOHTAISET SÄÄNNÖKSET

9 luku

Eduskuntavaalit

10 luku

Presidentinvaali

11 luku

Kuntavaalit (8.5.2015/563)

12 luku

Europarlamenttivaalit

Europarlamenttivaalien ajankohta

160 §

Vaalipäivä

Europarlamenttivaalit toimitetaan joka viides vuosi.

Europarlamenttivaalien vaalipäivä on sinä sunnuntai, joka sattuu Euroopan unionin neuvoston päättämään nelipäiväiseen torstaista sunnuntaihin kestävään ajanjaksoon kesäkuussa. Jos vaaleja ei voida unionin jäsenvaltioissa järjestää mainitun ajanjakson kuluessa, Euroopan unionin neuvosto määrää vaalipäivän äänestystä varten toisen ajanjakson, jolloin vaalipäivä on tähän ajanjaksoon satuva sunnuntai.

Äänioikeuden käyttäminen

161 §

Kielto äänestää useammin kuin kerran

Samoissa europarlamenttivaaleissa kukaan ei saa äänestää useammassa kuin yhdessä Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

162 §

Väestörekisterikeskuksen ilmoitusvelvollisuus

Väestörekisterikeskuksen on heti 18 §:n 5 momentissa säädetyn määräajan päätyttyä ilmoitettava Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen kotivaltion viranomaiselle ne kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetut kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa.

Valittavien jäsenten määrä ja vaalikelpoisuus

163 § (8.5.2009/300)

163 § on kumottu L:lla 8.5.2009/300.

164 §

Vaalikelpoisuus sekä jäsenyyden esteenä olevat virat ja toimet

Suomen kansalaisten vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa on voimassa, mitä vaalikelpoisuudesta eduskuntavaaleissa säädetään. Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen on vaalikelpoinen Suomessa toimitettavissa europarlamenttivaaleissa, jollei hän ole menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan.

Euroopan parlamentin jäsenenä ei voi olla:

- 1) valtioneuvoston jäsen;
- 2) Euroopan komission jäsen;
- 3) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomari, julkisasiamies tai kirjaaja;
- 4) Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsen;
- 5) Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen;

6) Euroopan oikeusasiamies;

7) Euroopan yhteisön tai Euroopan atomienergia-yhteisön talous- ja sosiaalikomitean jäsen;

8) alueiden komitean jäsen;

9) Euroopan yhteisön tai Euroopan atomienergia-yhteisön perustamissopimuksen nojalla asetetun yhteisön varoja hoitavan tai pysyvää välitöntä hallinnollista tehtävää hoitavan komitean tai muun toimielimen jäsen;

10) Euroopan investointipankin johtokunnan tai hallintoneuvoston jäsen taikka Euroopan investointipankin henkilöstöön kuuluva;

11) Euroopan yhteisöjen toimielimen tai sellaiseen sidoksissa olevan erityiselimen tai Euroopan keskuspankin palveluksessa oleva virkamies tai toimihenkilö;

12) sellainen viran tai toimen haltija, joka perustuslain mukaan ei voi olla kansanedustajana.

(24.10.2003/868)

Jos Euroopan parlamentin jäseneksi Suomesta valittu henkilö menettää vaalikelpoisuutensa taikka jos hänet nimitetään tai valitaan johonkin 2 momentissa mainituista viroista tai toimista, lakkaa hänen toimensa Euroopan parlamentin jäsenenä.

Ehdokasasettelu europarlamenttivaaleissa

165 §

Oikeus asettaa ehdokkaita

Europarlamenttivaaleissa voivat ehdokkaita asettaa:

- 1) puolueet;
- 2) äänioikeutetut, jotka ovat perustaneet valitsijayhdistyksen.

Ehdokkaita asetettaessa kahdella tai useammalla puolueella on oikeus yhtyä vaaliliitoksi sopimalla siitä keskenään. Kahdella tai useammalla valitsijayhdistyksellä on oikeus vastaavalla tavalla muodostaa yhteislista.

Asetetut ehdokkaat ovat ehdokkaina koko maassa.

166 §

Ehdokkaiden enimmäismäärä

Puolueella, vaaliliitolla tai yhteislistalla saa olla enintään 20 ehdokasta.

167 §

Kielto olla ehdokkaana useammalla listalla

Samoissa europarlamenttivaaleissa kukaan ei saa olla ehdokkaana useammassa kuin yhdessä Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Sama henkilö saadaan samoissa vaaleissa asettaa vain yhden puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

168 §

Puolueiden ehdokkaiden asettaminen

Puolueen ehdokkaat asetetaan puolueen jäsenten kansanvaltaiset vaikutusmahdollisuudet turvaavalla tavalla siten kuin puolueen säännöissä tarkemmin määrätään.

169 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi europarlamenttivaaleja varten tarvitaan vähintään 2 000 äänioikeutettua henkilöä.

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) maininta siitä, mitkä europarlamenttivaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisuä käyttäen sekä kotikunta;
- 3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;
- 4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa äänioikeutettu;
- 5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, Helsingin

vaalipiirilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

Ehdokashakemus europarlamenttivaaleissa

170 § (28.6.2013/496)

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitettua hakemuksen, ilmoituksen tai oikaisun tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan ja valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot.

171 §

Ehdokashakemuksen jättäminen

Puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on annettava ehdokashakemus Helsingin vaalipiirilautakunnalle viimeistään 40. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

171 a § (19.12.2018/1223)

Ehdokashakemuksen jättäminen vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa

Sen estämättä, mitä 171 §:ssä säädetään, vuonna 2019 toimitettavissa europarlamenttivaaleissa ehdokashakemus on annettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle viimeistään 38. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta.

L:lla 1223/2018 lisätty 171 a § on väliaikaisesti voimassa 1.1.2019–29.5.2019.

172 § (28.6.2013/496)

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä kotikunta; etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä; ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) kunkin ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa eikä menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan sekä ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

173 §

Ilmoitus vaaliliitosta

Jos puolueet ovat sopineet yhtymisestä vaaliliitoksi, siitä on laadittava yhteinen ilmoitus, jossa luetellaan vaaliliittoon yhtyvät puolueet ja joka kaikkien vaaliliittoon yhtyvien puolueiden vaaliasiamiesten on allekirjoitettava. Vaaliliittoon yhtyneen puolueen vaaliasiamiehen on annettava ilmoitus Helsingin vaalipiirilautakunnalle samanaikaisesti puolueen ehdokashakemuksen kanssa.

174 § (28.6.2013/496)

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

- 1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 172 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut puolueen ehdokkaaksi;
- 3) ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa eikä menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan sekä ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan;
- 4) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava

siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

175 §

Ilmoitus yhteislistasta

Jos valitsijayhdistys on sopinut yhteislistasta yhden tai useamman muun valitsijayhdistyksen kanssa, ilmoitus yhteislistasta ja siihen kuuluvista valitsijayhdistyksistä sekä niiden ehdokkaista siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan on annettava samanaikaisesti valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen kanssa. Ilmoituksen allekirjoittavat yhteislistan muodostaneiden valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet.

Ilmoituksessa on lisäksi mainittava yhteislistan vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Ilmoituksessa voidaan ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi yhteislistan nimitys, johon tulee sisältyä sana "yhteislista". Nimitys ei saa olla sopimaton eikä merkitykseltään yleistävästi tai muutoin harhaanjohtava. Nimitykseen voi aina sisältyä yhdistysrekisteriin merkitty nimi, jonka käyttämiseen yhteislistan muodostaneet valitsijayhdistykset ovat saaneet yhdistykseltä todisteellisesti luvan. Nimitykseen ei kuitenkaan saa sisältyä puolurekisteriin merkityn puolueen nimeä.

Eräät ehdokasasetteluun liittyvät viranomaistehdävät

176 §

Ilmoitus kaksoisehdokkuudesta

Jos Väestörekisterikeskus on saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että Suomessa vaalikelpoinen henkilö on asetettu kyseisessä valtiossa ehdokkaaksi samoissa vaaleissa, sen on viipymättä annettava ilmoitus tiedoksi Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

177 § (28.6.2013/496)**Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen**

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava Västöräkisterikeskukselle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta. Västöräkisterikeskuksen on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

177 a § (19.12.2018/1223)**Suomen kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistamista koskevien tietojen antaminen**

Jos Euroopan unionin muun jäsenvaltion asianomainen viranomaispyytää Västöräkisterikeskukselta kyseisessä jäsenvaltiossa ehdokkaaksi asetettavan Suomen kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot, Västöräkisterikeskuksen on annettava tiedot viiden työpäivän kuluessa.

Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen**178 §****Vaalipiireissä annetut äänet**

Vaalipiirilautakunta vahvistaa 3. päivänä vaalipäivän jälkeen kello 18 aloitettavassa kokouksessaan äänimäärät, jotka kukin ehdokas sekä puolue, vaaliliitto tai yhteislista yhteensä ovat vaaleissa saaneet vaalipiirissä, sekä ilmoittaa viipymättä näin vahvistetut äänimäärät ja vaaleissa annettujen äänten määrän oikeusministeriön määräämällä tavalla Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

179 §**Vaalien tuloksen vahvistaminen**

Saatuaan 178 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kiltalta vaalipiirilautakunnalta Helsingin vaalipiirilautakunta vahvistaa viipymättä vaalien tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä vertauslukujen laskemisesta, arvan käytöstä ja vaalien tuloksen määrittämisestä 88–91 §:ssä säädetään.

180 § (21.12.2007/1263)

180 § on kumottu L:lla 21.12.2007/1263.

181 §**Vaalien tuloksen julkaiseminen**

Helsingin vaalipiirilautakunnan on heti ilmoitettava oikeusministeriölle vaalien tulos ja annettava tuloksesta kuulutus, joka julkaistaan Suomen sädöskokoelmassa.

182 §**Euroopan parlamentin jäsenen valtakirjan kaava**

Vahvistettuaan vaalien tuloksen Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä laadittava ja kullekin valitulle toimitettava valtakirja, joka kuuluu seuraavasti:

"Europarlamenttivaaleissa, jotka toimitettiin . . . päivänä . . . kuuta . . . , on . . . asuva — — valittu olemaan Euroopan parlamentin jäsenenä parlamentin seuraavan kokouksen alusta lukien, kunnes seuraavien europarlamenttivaalien jälkeinen ensimmäinen parlamentin kokous alkaa.

Tämä todistus on parlamentin jäsenen valtakirjana."

Paikka ja aika.

Jos jäsenen paikka on joutunut avoimeksi, Helsingin vaalipiirilautakunta antaa valtakirjan sille, joka tulee hänen tilalleen. Tässä tapauksessa valtakirja kuuluu seuraavasti:

"Koska sen jälkeen, kun — — on valittu . . . päivänä . . . kuuta . . . Suomessa toimitetuissa europarlamenttivaaleissa olemaan Euroopan parlamentin jäsenenä, jäsenen paikka on hänen jälkeensä tullut avoimeksi, tulee vaalilain mukaan . . . asuva — — hänen sijaansa Euroopan parlamentin jäseneksi.

Tämä todistus on Euroopan parlamentin jäsenen valtakirjana."

Paikka ja aika.

III OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Täydentävät säännökset

183 §

Kielto hakea muutosta puolueen päätökseen

Yhdistyslain säännöksiä yhdistyksen päätöksen mieltämyydestä tai moittimisesta ei sovelleta puolueen tai sen piiri-, perus- tai muun järjestön päätökseen, joka koskee ehdokkaiden asettamista vaaleihin siihen liittyvine menettelyineen tai ehdokashakemusta.

184 § (28.6.2013/496)

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalipiirilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määräämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määräämistä varten, puolueiden ja yhteislistojen sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamallaan henkilöllä on oikeus olla läsnä.

Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta kunnan alueelle. Vaalitarkkailijalla on oikeus olla läsnä silloin kun tässä laissa tarkoitettu vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään.

185 §

Vaaliviranomaisen rikosoikeudellinen vastuu

Jos vaalipiirilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiesaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

186 §

Rikokset vaaleissa

Rangaistus vaalirikoksesta, vaalilahjonnasta, vilpillisestä äänestämisestä ja vaalituloksen vääristämisestä säädetään rikoslain 14 luvun 1–4 §:ssä.

187 § (28.6.2013/496)

Otteen tai jäljennöksen antaminen

Jos tässä laissa tarkoitettu asiakirjasta annetaan ote tai jäljennös muulle kuin sille, jota asiakirja koskee, taikka tässä laissa tarkoitettuja tai siitä johtuvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle, siitä on jätettävä henkilötunnus pois. Tietojen massaluovutuksesta säädetään erikseen.

188 §

Kustannusten jako vaaliviranomaisten välillä (5.4.2002/247)

Oikeusministeriö vastaa:

- 1) äänioikeusrekisterin, valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja äänestyspaikkarekisterin sekä muiden vaaleissa käytettävien oikeusministeriön tietojärjestelmien ja tuloslaskentaohjelmistojen kustannuksista;
- 2) ilmoituskorttien laatimisesta ja niiden lähettämisestä äänioikeutetuille aiheutuneista kustannuksista;
- 3) äänestyslippujen, vaaliluetteloiden ja muiden vaaliasiakirjojen sekä vaalileimasinten, sinetöimisvälineiden ja vaaliurnien valmistamisesta sekä niiden lähettämisestä kuntien keskusvaalilautakunnille sekä lisäksi kirjeäänestysasiakirjojen lähettämisestä äänioikeutetuille aiheutuneista kustannuksista; (14.12.2017/939)
- 4) 62 §:ssä tarkoitettujen ennakkoäänestyksen lähetekuorten postittamisesta aiheutuneista kustannuksista;
- 5) ennakkoäänestyksen järjestämisestä ulkomailla aiheutuvista kustannuksista;
- 6) vaalipiirilautakuntien kuluista.

(5.4.2002/247)

Kunta vastaa kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakuntien, vaalitoimikuntien, yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiden toiminnasta aiheutuneista sekä muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista vaalien toimittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Muissa kuin kuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta vaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. (8.5.2015/563)

Muu viranomaisella vastaa sille kuuluvien tehtävien suorittamisesta aiheutuvista muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista.

189 § (28.6.2013/496)

Vaalipäivän ja määräpäivän siirtyminen

Jos vaalipäivä sattuu uudenvuodenaatoksi tai -päiväksi, loppiaiseksi, vapunaatoksi tai -päiväksi, heluntaipäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, jouluaatoksi tai ensimmäiseksi tai toiseksi joulupäiväksi, vaalipäivän äänestys järjestetään seuraavana sunnuntaina. Jos vaalipäivä sattuu pääsiäispäiväksi tai pääsiäispäivän jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivän äänestys järjestetään pääsiäispäivää edeltävänä sunnuntaina. Europarlamenttivaalien vaalipäivän määräytymiseen sovelletaan kuitenkin, mitä 160 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos määräpäivä, joka on säädetty tai määrätty muuta kuin vaalipäivän äänestystä, ennakkoäänestyksen aloittamista tai lopettamista, vaaleja toimittamatta valittavien valtuutettujen valituksi julistamista tai vaalien tuloksen vahvistamista varten, sattuu pyhäpäiväksi tai arkilauantaiksi taikka juhannus- tai jouluaatoksi, pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä. Oikeusministeriöllä on tarvittaessa oikeus siirtää tällainen määräpäivä lähinnä soveliaaksi päiväksi, jos vaalit on valituksen johdosta määrätty uusittaviksi tai jos on määrätty toimitettaviksi uudet eduskuntavaalit tai valtuutettujen täydennysvaalit taikka jos presidentinvaali on määrätty aloitettavaksi uudelleen tai valtuutettujen vaalit toimitettaviksi uutena aikana.

190 §

Vammaisten kuljetuspalvelut

Vammaisten äänestäjien kuljetuksesta äänestystai ennakkoäänestyspaikalle on voimassa, mitä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) säädetään kuljetuspalveluista.

191 §

Jäsenjärjestösuhteessa olevat puolueet

Jos jotkin oikeusministeriössä pidettävään puolue- rekisteriin merkityistä puolueista ovat toisiinsa sellaisessa suhteessa kuin puoluelain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, niitä pidetään tätä lakia sovellettaessa yhtenä puolueena.

192 § (22.12.2009/1404)

Rekisterihallinnon paikallisviranomaisena Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan maakunnassa hoitaa maistraatille tämän lain mukaan eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kuuluvat tehtävät rekisterihallinnon paikallisviranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto.

193 §

Kaavat

Oikeusministeriö vahvistaa tarvittavat kaavat vaaleissa käytettävälle asiakirjoille ja lomakkeille sekä antaa tarkemmat ohjeet ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon muodosta.

194 §

Ehdokasasettelun aikataulu poikkeuksellisenä aikana toimitettavissa vaaleissa

195 § (21.12.2007/1263)

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tässä laissa tarkoitettujen vaaliviranomaisten tehtävistä annetaan tarvittaessa oikeusministeriön asetuksella.

14 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

196 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 8 päivänä lokakuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) kansanedustajain vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annettu laki (391/1969);
- 2) tasavallan presidentin vaalista 22 päivänä heinäkuuta 1991 annettu laki (1076/1991);
- 3) 12 päivänä toukokuuta 1972 annettu kunnallisvaalilaki (361/1972); sekä
- 4) Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annettu laki (272/1995).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

197 §

Siirtymäsäännökset

LIITE 1b

SÄÄDÖS Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta yleisillä, välittömillä vaaleilla (76/787/EHTY, ETY, Euratom)**1 artikla**

1. Kussakin jäsenvaltiossa Euroopan parlamentin jäsenet valitaan listojen tai siirtoäänestyksen perusteella suhteellista vaalitapaa noudattaen.

2. Jäsenvaltiot voivat sallia etusijäänestyksen itsensä määräämiensä menettelytapojen mukaisesti.

3. Vaalit ovat yleiset, välittömät, vapaat ja salaiset.

2 artikla

Jäsenvaltioiden kansalliset erityistilanteet huomioidaan ottaen ja vaikuttamatta yleisesti vaalitavan suhteellisuuteen jäsenvaltiot voivat perustaa vaalipiirejä Euroopan parlamentin vaaleja varten tai jakaa vaalialueen muulla tavoin alaryhmiin.

3 artikla

Jäsenvaltiot voivat asettaa äänikynnyksen paikkojen jakamista varten. Kynnys saa olla kansallisella tasolla enintään 5 prosenttia annetuista äänistä.

4 artikla

Kukin jäsenvaltio voi asettaa ylärajan ehdokkaiden vaalikampanjakustannuksille.

5 artikla

1. Viisivuotiskausi, joksi Euroopan parlamentin jäsenet on valittu, alkaa, kun kulloistenkin vaalien jälkeen pidettävä ensimmäinen istunto julistetaan alkaneeksi.

2. Sitä pidennetään tai lyhennetään 10 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan määräysten mukaisesti.

3. Kunkin Euroopan parlamentin jäsenen toimikausi alkaa ja päättyy samaan aikaan kuin 1 kohdassa tarkoitettu kausi.

6 artikla

1. Euroopan parlamentin jäsenet äänestävät yksilöllisesti ja henkilökohtaisesti. Heitä eivät sido mitkään ohjeet eikä heidän edustajantoimensa ole sidottu toimintaohjeisiin.

2. Euroopan parlamentin jäsenet nauttivat niitä erioikeuksia ja vapauksia, joita heihin sovelletaan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn pöytäkirjan nojalla.

7 artikla

1. Euroopan parlamentin jäsenen tehtävä on ristiinriidassa seuraavien tehtävien kanssa:

- jäsenvaltion hallituksen jäsen,
- Euroopan yhteisöjen komission jäsen,
- Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari, julkis-asiamies tai kirjaaja,
- Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsen,
- Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen jäsen,
- Euroopan yhteisöjen oikeusasiamies,
- Euroopan yhteisön ja Euroopan atomienergia-yhteisön talous- ja sosiaalikomitean jäsen,
- alueiden komitean jäsen,
- yhteisön varojen tai pysyvän ja välittömän hallinnollisen tehtävän hoitamiseksi Euroopan yhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten nojalla tai soveltamiseksi perustettujen komiteoiden tai toimielinten jäsenet,
- Euroopan investointipankin hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tai Euroopan investointipankin palveluksessa oleva,
- Euroopan yhteisöjen toimielimen tai sellaiseen sidoksissa olevan erityiselimen tai Euroopan keskuspankin palveluksessa oleva virkamies tai toimihenkilö.

2. Vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleista alkaen Euroopan parlamentin jäsenyys on yhteensopimaton kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenyyden kanssa.

Tästä säännöstä poiketen ja rajoittamatta 3 kohdan säännösten soveltamista:

- Irlannin kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenet, jotka valitaan Irlannin kansanedustuslaitoksen vaalien jälkeen pidetyissä vaaleissa Euroopan parlamenttiin, voivat samanaikaisesti olla jäseninä kummassakin niihin Irlannin kansallisen kansanedustuslaitoksen vaaleihin saakka, joiden toimitusajankohtana tämän kohdan ensimmäinen alakohta on voimassa,

- Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenet, jotka ovat myös Euroopan parlamentin jäseniä vuonna 2004 järjestettäviä Euroopan parlamentin vaaleja edeltävänä viisivuotiskautena, voivat samanaikaisesti olla jäseninä kummassakin niihin vuonna 2009 järjestettäviin Euroopan parlamentin vaaleihin saakka, joiden toimitusajankohtana tämän kohdan ensimmäinen alakohta on voimassa.

3. Lisäksi kukin jäsenvaltio voi 8 artiklassa määrätyn edellytyksin laajentaa yhteensopimattomuussääntöjen kansallista soveltamisalaa.

4. Niiden Euroopan parlamentin jäsenten tilalle, joihin 5 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden aikana sovelletaan 1, 2 ja 3 kohdan määräyksiä, nimitetään uudet jäsenet 13 artiklan määräysten mukaisesti.

8 artikla

Jollei tämän säädöksen säännöksistä muuta johdu, vaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisten säännösten mukaan.

Näissä kansallisissa säännöksissä voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioiden erityistilanteet, mutta ne eivät saa yleisesti vaikuttaa vaalittavan suhteellisuuteen.

9 artikla

Euroopan parlamentin jäsenten vaaleissa kullakin äänestäjällä on ainoastaan yksi ääni.

10 artikla

1. Euroopan parlamentin vaalit pidetään kunkin jäsenvaltion vahvistamana päivänä ja ajankohtana, joka on jokaisessa jäsenvaltiossa saman, torstaiaamuna alkavan ja sitä seuraavana sunnuntaina päättyvän ajanjakson aikana.

2. Jäsenvaltio voi julkistaa virallisesti vaalien tuloksen, kun vaalit ovat päättyneet siinä jäsenvaltiossa, jonka äänestäjät äänestävät viimeisinä 1 kohdassa tarkoitettuna ajanjaksona.

11 artikla

1. Neuvosto määrää yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan äänestysajanjakson ensimmäisiä vaaleja varten.

2. Seuraavat vaalit pidetään 5 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden viimeisen vuoden vastaavana ajanjaksona.

Jos vaalien toimittaminen yhteisössä kyseisenä ajanjaksona osoittautuu mahdottomaksi, neuvosto määrää yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan vähintään vuotta ennen 5 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden päättymistä toisen ajanjakson, joka voi olla aikaisintaan kaksi kuukautta ennen edellisen alakohdan määräysten mukaisesti määrättyä ajanjaksoa ja myöhäisintään yhden kuukauden kuluttua sen jälkeen.

3. Euroopan parlamentti kokoontuu ilman erillistä kutsua ensimmäisenä tiistaina, joka seuraa äänestysajanjakson päättymisestä alkavan yhden kuukauden määräajan päättymistä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen 196 artiklan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 109 artiklan määräysten soveltamista.

4. Toimikautensa päättävän Euroopan parlamentin toiminta päättyy, kun uusi Euroopan parlamentti kokoontuu ensimmäisen kerran.

12 artikla

Euroopan parlamentti tarkastaa Euroopan parlamentin jäsenten valtuudet. Tätä varten se merkitsee tiedoksi jäsenvaltioiden virallisesti julkistamat tulokset ja ratkaisee tämän säädöksen määräyksistä mahdollisesti johtuvat erimielisyydet, lukuun ottamatta niitä kansallisia määräyksiä, joihin säädöksessä viitataan.

13 artikla

1. Euroopan parlamentin jäsenen paikka vapautuu, kun hänen toimikautensa päättyy hänen erottuaan, kuoltuaan tai kun hänen edustajan toimensa päättyy.

2. Jollei tämän säädöksen muista säännöksistä muuta johdu, kukin jäsenvaltio vahvistaa asianmukaiset menettelytavat mahdollisesti vapautuvan jäsenen paikan täyttämiseksi 5 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden loppuun asti.

3. Jos Euroopan parlamentin jäsenen toimikausi päättyy jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, noudatetaan toimikauden päättymisessä mainitun lainsäädännön säännöksiä. Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ilmoittavat niistä Euroopan parlamentille.

4. Kun jäsenen paikka vapautuu eroamisen tai kuoleman vuoksi, Euroopan parlamentin puhemies ilmoittaa siitä viipymättä kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

14 artikla

Jos tämän säädöksen soveltamiseksi osoittautuu tarpeelliseksi toteuttaa toimenpiteitä, neuvosto pyrkittyään sopimukseen Euroopan parlamentin kanssa neuvottelukomiteassa, johon osallistuu neuvosto ja Euroopan parlamentin jäseniä, vahvistaa nämä toimenpiteet yksimielisesti Euroopan parlamentin ehdotuksesta ja komissiota kuultuaan.

15 artikla

Tämä säädös on laadittu englannin, espanjan, hollannin, italian, iirin, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

Liitteet I ja II ovat tämän säädöksen erottamaton osa.

16 artikla

Tämän säädöksen määräykset tulevat voimaan viimeisen päätöksessä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

LIITE I

Yhdistynyt kuningaskunta soveltaa tämän säädöksen määräyksiä vain niiltä osin kuin ne koskevat Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

LIITE II

Säädöksen 14 artiklaa koskeva julistus

On sovittu, että neuvottelukomiteassa noudatettavaan menettelyyn sovelletaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 4 päivänä maaliskuuta 1975 antamassa yhteisessä julistuksessa vahvistetun menettelyn 5, 6 ja 7 kohdan määräyksiä.

Hallintolain säännöksiä esteellisyydestä sovelletaan keskusvaalilautakuntaan. Hallintolain muita säännöksiä, joita ei ole tässä esitetty, sovelletaan kaikkien vaaliviranomaisten toimintaan.

HALLINTOLAKI

6.6.2003/434

27 §

Esteellisyys

Virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

28 §

Esteellisyysperusteet

Virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
- 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneu-

voston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai

7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa:

- 1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;
- 2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä
- 3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisukselaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

29 §

Esteellisuuden ratkaiseminen

Virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä.

Virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös

muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimitin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen oikaisua eikä muutosta valittamalla.

30 §

Asian käsittelyn jatkaminen

Esteellisen virkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Virkamies saa kuitenkin käsitellä kiireellisen asian, jonka ratkaisuun esteellisyys ei voi vaikuttaa.

Lähettäjä

Uudenmaan maistraatti, Helsingin yksikkö
Albertinkatu 25
00180 HELSINKI
FINLAND

puh. 029 553 6300

Vastaanottaja

Tavallinen
Tiina Marita
Leiritie 1 A 111
01300 VANTAA
FINLAND

Ilmoitus äänioikeudesta europarlamenttivaaleissa

Teillä on äänioikeus sunnuntaina 26.5.2019 Suomessa toimitettavissa europarlamenttivaaleissa.

Voitte äänestää joko vaalipäivänä tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa tai ennakkoäänestysaikana missä tahansa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitost- tai kotiaänestyksessä. Jos asutte tai oleskelette ulkomailla ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän ajan, voitte vaihtoehtoisesti äänestää kirjeitse ulkomailta. Tarkemat äänestysohjeet löytyvät kääntöpuolelta.

Teidän on todistettava henkilöllisyytenne äänestäessänne.

Kunta, äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

Vantaa
999 Lummetie
Vantaan opistotalo
Lummetie 5

Ennakkoäänestyksen ajanjakso.
Ennakkoäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

Suomessa 15. - 21.5.2019 ja
ulkomailla 15. - 18.5.2019

Vaalipäivän äänestysaika

26.5.2019 klo 9.00 - 20.00

Yleiset ennakkoäänestyspaikat aukioloaikoiheen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 5.4.2019

Ennakkoäänestyksen lähetekirje

Tätetään ennakkoäänestyspaikassa ja vain silloin,
kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakkoäänestäjä

Tavallinen
Tiina Marita
Leiritie 1 A 111
01300 VANTAA
FINLAND

Vaaliviranomainen

Ennakkoäänestyksen vaalivirkailija täyttää

Todistan, että ennakkoäänestys on tapahtunut
vaalilaissa säädettyin tavoin.

Ennakkoäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt
äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Päiväys

15/5 2019

Ennakkoäänestyspaikan nimi tai
laitosäänestyksessä kunnan nimi

Vantaa

Henkilötunnus tai syntymäaika

010180-1234

Vaalivirkailijan allekirjoitus

Hanna Jolvi

Äänestäjän allekirjoitus

Tiina Tavallinen

(omaishoitajan äänestystä varten)

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare

KUOPPALA, JENNY

Vastaanottaja Mottagare

LAPPAJÄRVEN KUNNAN
KESKUSVAALILAUTAKUNTA
MANEESINTIE 5
62600 LAPPAJÄRVI

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid

250560-1234

Nykyinen osoite Nuvarande adress

NISSINTIE 123
62600 LAPPAJÄRVI

Vaaliomake nro 5 Vaalilomake nr 5

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort

15 / 5 2019

Lappajärvi

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförätrarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

Tytti Tarmitsija

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen
leimattuna vaalikuoreen.

Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den
avstämplad i valkuvertet.

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Jenny Kuoppala

LÄHETEKIRJE
Kotiäänestys

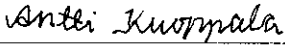
Lähetekirjeen vastaanottajaksi merkitään oman kunnan keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakunnan osoite on ilmoituksessa äänioikeudesta. Osoite on myös saatavissa vaalitoimitsijalta.

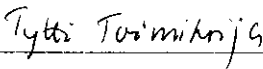
Vastaanottaja ja osoite

LAPPAJÄRVEN KUNNAN

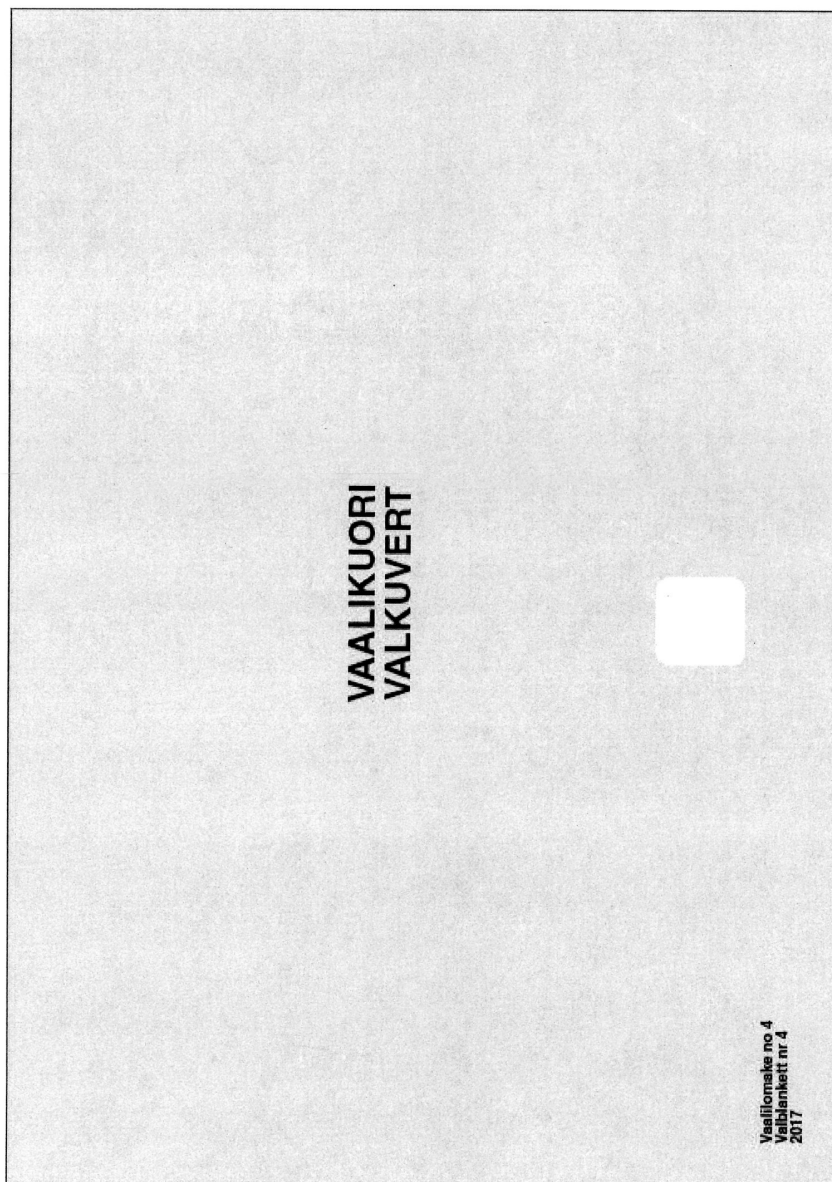
keskusvaalilautakunta

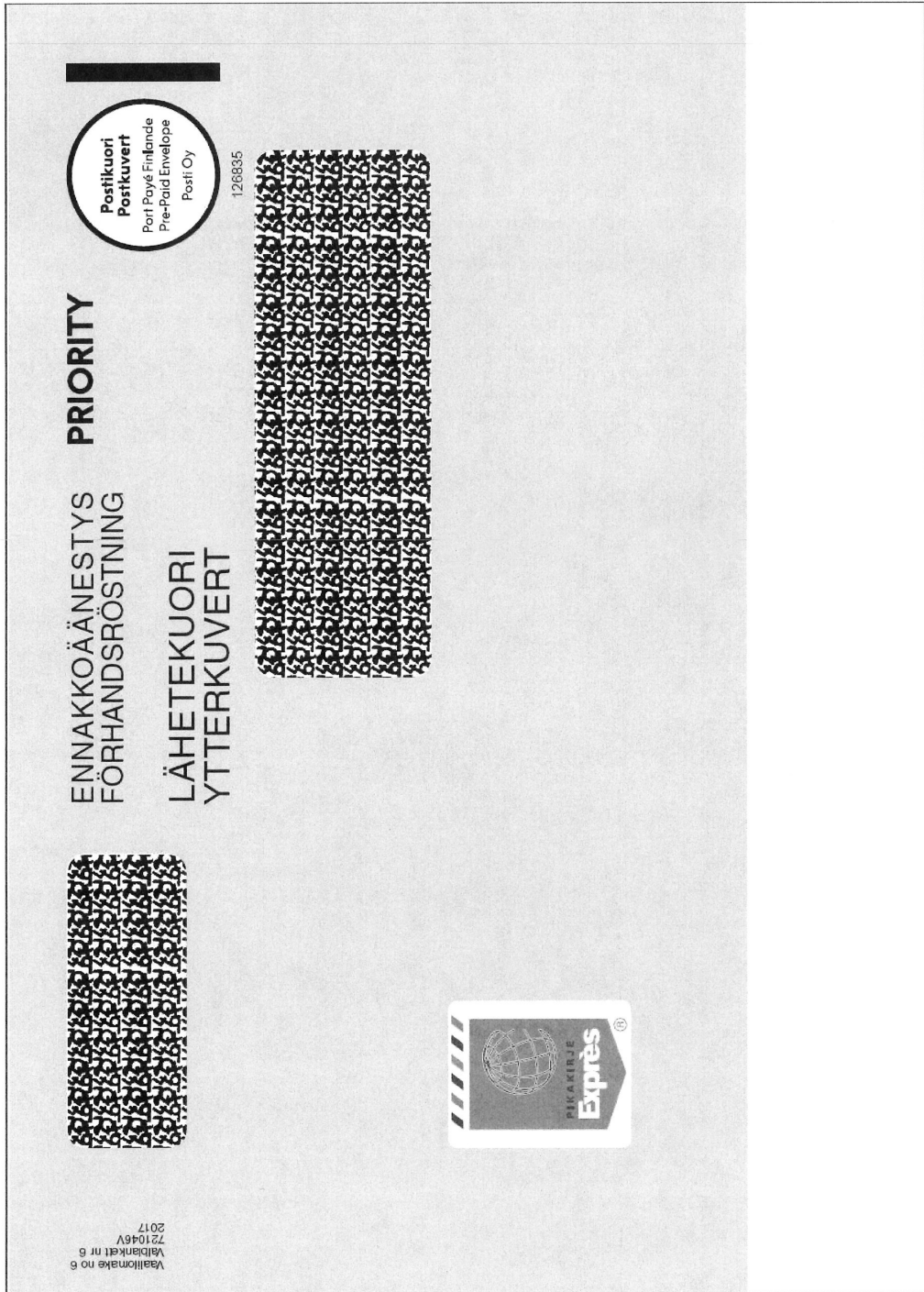
62600 LAPPAJÄRVI

a) Sukunimi (myös entiset) painokirjaimin")	KUOPPALA
b) Etunimet (myös entiset)	ANTTI JUHANI
c) Henkilötunnus tai syntymäaika	070830 - 007N
d) Nykyinen osoite	NISSINTIE 123, 62600 LAPPAJÄRVI
Kykyä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, etten pääse äänestys- enkä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäneen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.	
Äänestäjän allekirjoitus 	
Lähetekirje on allekirjoitettava vaalitoimitsijan läsnä ollessa.	
Äänestyksessä läsnä olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön nimikirjoitus 	

VAALI- TOIMITSIJA TÄYTTÄÄ	Aika ja paikka	15.5.2019 Lappajärvi
	Todistan, että edellä mainitun henkilön kotiäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.	
Vaalitoimitsijan allekirjoitus 		

1) Kohtia a-d ei tarvitse täyttää, jos lähetekirjeeseen liitetään maistraatin lähettämä ilmoitus äänioikeudesta (vaalilomake nro 3s, 3r tai 3u).

ILMOITTAUTUMINEN KOTIÄÄNESTYKSEEN

Lomake palautetaan
oman kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Vaalien nimi ja vaalipäivä

KESKUSVAALILAUTAKUNNALLE

Haluan äänestää ennakoon kotonani, koska kykyäni liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, etten pääse äänestys- enkä ennako-äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

Ilmoituksen tekijä	Sukunimi		
	Etunimet		Henkilötunnus
	Osoite		
	Postitoimipaikka	Kotikunta	Puhelin
	Voiko äänestäjä huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä 18 vuotta täyttänyt henkilö?		
	☐ kyllä ☐ ei		
	☐ Kotiäänestyksen yhteydessä äänestää myös omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja.		
	Omaishoitajan täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä puhelinnumero		
	Omaishoitotosopimus on voimassa		
	☐ toistaiseksi ☐ määräajan, _____ saakka.		
Äänestäjän pyynnöstä ilmoituksen tehneen henkilön nimi, osoite ja puhelin			
Pvm		Allekirjoitus	

Vaaliviranomaisen merkintöjä	Ilmoitus on vastaanotettu puhelimitse, pvm		
	Kotiäänestysaika, pvm ja klo		Tehtävään määrätty vaalitoimitsija
	Kotiäänestyksestä on ilmoitettu äänestäjälle, pvm ja ilmoittaja		
	☐ kirjeitse ☐ puhelimitse ☐ sähköpostitse		
	Läsnä olevan henkilön nimi		Syntymäaika
	Lisätietoja		
	Kotiäänestys on toimitettu, pvm ja klo		
			Vaalitoimitsija

Tietoja ja ohjeita kääntöpuolella

TIETOJA JA OHJEITA KOTIÄÄNESTYKSESTÄ

Kuka saa äänestää ennakoon kotonaan?

Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman **kohtuuttomia vaikeuksia**, saa äänestää ennakolta kotonaan. Kotiäänestys toimitetaan siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kotikunnaksi.

Mikäli äänioikeutettu voi mennä äänestyspaikalle tai ennakkoäänestyspaikalle omin neuvoin taikka kuljetuspalveluita ja äänestysavustajaa hyväksikäyttäen, kotiäänestystä ei järjestetä.

Kotiäänestykseen oikeutetun henkilön kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.

Kuinka kotiäänestykseen ilmoittaudutaan?

Kotiäänestykseen oikeutetun on ilmoittauduttava **oman kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle**, jonka osoite ja puhelinnumero ovat äänioikeutetulle saapuneessa ilmoituskortissa (ilmoitus äänioikeudesta). Ilmoittautuessa on mainittava, jos kotiäänestyksen yhteydessä äänestää omaishoitaja.

Ilmoittautuminen tehdään joko **kirjallisesti** tällä lomakkeella tai **puhelimitse**. Ilmoittautuminen voidaan toimittaa keskusvaalilautakunnalle postitse tai sähköpostin välityksellä (kysy kunnaltasi ohjetta suojatun sähköpostin lähettämiseen). Lomakkeen yläosa on täytettävä huolellisesti ja allekirjoitettava.

Ilmoituksen voi äänestäjän puolesta tehdä myös toinen henkilö, esimerkiksi lähiomainen.

Kirjallisen tai puhelimitse tehdyn ilmoituksen on oltava perillä kunnan keskusvaalilautakunnassa viimeistään tiistaina 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen klo 16.

Jos olet ilmoittautunut kotiäänestäjäksi, keskusvaalilautakunta säilyttää henkilötietosi seuraaviin vaaleihin asti, jotta se voi silloin tiedustella, tarvitsetko vielä niissä vaaleissa kotiäänestystä. Jos et halua, että tietojasi säilytetään, kerro siitä keskusvaalilautakunnalle. Keskusvaalilautakunta antaa lisätietoja henkilötietojesi käsittelystä ja oikeuksistasi.

Milloin kotiäänestys toimitetaan?

Kotiäänestys toimitetaan ennakkoäänestysaikana 11.–5. päivänä ennen vaalipäivää eli keskiviikosta tiistaihin. Äänestäjälle ilmoitetaan etukäteen kirjeitse tai puhelimitse kahden tunnin tarkkuudella se ajankohta, jolloin vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo toimittamaan äänestyksen.

Miten kotiäänestys toimitetaan?

Kotiäänestys eroaa vain vähän tavallisesta ennakkoäänestyksestä. Tärkeä ero on siinä, että kotiäänestyksessä on vaalitoimitsijan ja äänestäjän lisäksi oltava läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö.

Äänestäjällä on oikeus käyttää äänestystoimituksessa avustajaa, jona voi toimia myös edellä mainittu hänen valitsemansa tai hyväksymänsä henkilö.

Äänestäjä merkitsee ehdokkaan numeron äänestyslippuun siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyslippu suljetaan leimattuna vaalikuoreen, joka on väriltään ruskea. Äänestäjä täyttää lähetekirjeen ja osoittaa sen kunnan keskusvaalilautakunnalle. Paikalle kutsuttu henkilö merkitsee nimikirjoituksensa lähetekirjeeseen. Vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjeeseen todistuksen, että äänestys on tapahtunut laissa säädetyin tavoin. Lopuksi lähetekirje sekä siihen mahdollisesti liitetty ilmoituskortti sekä vaalikuori suljetaan lähetekuoreen, joka on väriltään keltainen ja jonka vaalitoimitsija toimittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle.

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

Eräitä määraaikoja vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa

Vaalipäivä 26.5.2019

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Kesä 2017		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Huhtikuu 2018		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen maistraatille	8 § 1 ja 2 mom.
Keskiviikko 26.11.2018 aikaisintaan		Europarlamenttivaalien ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	²
Keskiviikko 26.11.2018		Puolue europarlamenttivaaleissa	Europarlamenttivaalien kampanja-aika alkaa	³
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakköäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakköäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakköäänestyspaikkoina olevien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §
Tiistai 26.2.2019 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §

¹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneille	66 c § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Väestörekisterikeskus	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttiväleissa	22 §
Torstai 7.3.2019 ennen klo 16 viimeistään	80.	Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen	Ilmoitus maistraatille siitä, että haluaa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttiväleissa Suomessa tai aikaisemmin tehdyn ilmoituksen peruutus	18 § 5 mom.
Viipymättä 7.3.2019 jälkeen		Väestörekisterikeskus	Ilmoitus Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselle niistä kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetuista kansalaisista, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa	162 §
Perjantai 8.3.2019 klo 12 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Perjantai 8.3.2019 klo 12 viimeistään	⁴	Kunnanhallitus/Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom.

⁴ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 5.4.2019, mutta oikeusministeriön kirjeestä 1.10.2018 VN/4971/2018 ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 8.3.2019.

Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom.
Perjantai 5.4.2019 klo 24	51.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom. sekä 19 § 2 mom.
Maanantai 8.4.2019 viimeistään	48.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen europarlamenttivaalien osalta Helsingin vaalipiirilautakunnalle	32 § ja 31 §
Maanantai 8.4.2019 viimeistään	48.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottomenettelystä ja kuulutus siitä	34 §
Maanantai 8.4.2019	48.	Puolue	Ilmoitus puolueen vaaliasiamiehestä ja hänen varamiehestään (nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot) Helsingin vaalipiirilautakunnalle	170 § 4 mom.
Keskiviikko 10.4.2019 viimeistään	46.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom. ja 19 § 2 mom.
Maanantai 15.4.2019	41.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin nähtävilläpidon aloittaminen maistraateissa ja muissa Väestörekisterikeskuksen määräämissä paikoissa	23 § 1 mom.
Torstai 18.4.2019 ennen klo 16 viimeistään	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle ⁵	171, 171a, 173 ja 175 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ilmoitus Väestörekisterikeskukselle EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta	177 §

⁵ Hallituksen esitys (HE 162/2018 vp.)

Viipymättä		Väestörekisterikeskus	Ilmoitus EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta tämän kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle	177 §
Viipymättä		Väestörekisterikeskus	Ilmoitus Helsingin vaalipiirilautakunnalle Suomessa vaalikelpoisen henkilön asettumisesta ehdokkaaksi Euroopan unionin muussa jäsenvaltiossa samoissa vaaleissa	176 §
Viiden työpäivän kuluessa pyynnöstä		Väestörekisterikeskus	Muussa EU:n jäsenvaltiossa ehdokkaaksi asetetun Suomen kansalaisen vaalikelpoisuutta koskevien tietojen toimittaminen muun jäsenvaltion viranomaiselle	177a § ⁶
Tiistai 23.4.2019	33.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijajhdistysten keskinäisen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	35–37 § sekä 189 § 2 mom.
Keskiviikko 24.4.2019 ennen klo 16	32.	Vaaliasiamies	Tarvittaessa oikaisu ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 24.4.2019	32.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	39 §
Torstai 25.4.2019 ennen klo 12	31.	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijajhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan ei ole hyväksytty	40 § 2
Torstai 25.4.2019 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään	40 §

⁶ HE 162/2018 vp.

Torstai 25.4.2019	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän jalkelu	44 §
Torstai 25.4.2019	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Torstai 25.4.2019	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.
Torstai 25.4.2019 aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen	31.	Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakkoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	⁷
Torstai 2.5.2019 viimeistään	24.	Väestörekisterikeskus	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Väestörekisterikeskus merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi	21 § 4 mom. 21 § 4 mom. ja 26 § 5 mom.
Keskiviikko 8.5.2019	18.	Vaalitoimitsija	Ennakkoäänestys voidaan aloittaa suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 10.5.2019 ennen klo 16 viimeistään	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen maistraatille	24 § 1 mom.
Maanantai 13.5.2019	13.	Maistraatti	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä maistraatin päätöksen jälkeen		Maistraatti	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.

⁷ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

Tiistai 14.5.2019 ennen klo 12 viimeistään	12.	Maistraatti	Oikaisuvaatimuksen ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 14.5.2019 ennen klo 12 viimeistään	12.	Väestörekisterikeskus/maistraatti	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom. ja 5 mom.
Viipymättä		Väestörekisterikeskus/maistraatti	Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	26 § 2 mom. ja 25 § 2 mom. 26 § 3 mom.
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista tai siitä päivästä, jolloin päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle maistraatin päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta ja valitus Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin päätöksestä, jolla henkilö on 26 §:n nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
Tiistai 14.5.2019 klo 12 lukien	12.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 14.5.2019 ennen klo 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestuksessa	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 § 1 mom.
Keskiviikko 15.5.2019	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaänestyksen alkaminen	47 § 1 mom.
Lauantai 18.5.2019	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakkoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 21.5.2019	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaänestyksen lopettaminen	47 § 1 mom.
Keskiviikko 22.5.2019 klo 18 alkaen ⁸	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.

⁸ Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

Perjantai 24.5.2019 ennen klo 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 24.5.2019 klo 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina 24.5.2019 ennen klo 19 saapuneet kirjeäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 25.5.2019	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	⁹
Sunnuntai 26.5.2019 klo 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § ¹⁰
Sunnuntai 26.5.2019 aikaisintaan klo 15 tai erityisestä syystä aikaisintaan kello 12	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakoäänten (ja kirjeäänten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 26.5.2019 klo 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 27.5.2019 viimeistään klo 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Keskiviikko 29.5.2019 klo 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien tuloksen vahvistaminen ja äänimäärien sekä äänten ilmoittaminen viipymättä Helsingin vaalipiirilautakunnalle	178 §
Keskiviikko 29.5.2019 viipymättä em. ilmoituksen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien kokonaan tuloksen vahvistaminen, tuloksen ilmoittamisen oikeus-	179, 181 ja 182 §

⁹ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

¹⁰ Lisäksi maakuntaudistuksen voimaantulolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä)

			ministeriölle, tuloksen kuuluttaminen ja valtakirjan toimittaminen valituille	
14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus Helsingin hallinto-oikeudelle Helsingin vaalipiirilautakunnan päätöksestä, jolla europarlamenttivaalien tulos on vahvistettu	100–102 §
Sunnuntai 9.6.2019		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen päättyy	¹¹
Sunnuntai 9.6.2019		Puolue	Vaalien kampanja-aika päättyy	¹²
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta (maanantaina 29.7.2019 viimeistään)		Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja varajäseneksi vaalien tulosta vahvistettaessa määrätty	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹³
Viimeistään 31.12.2019 ja vaalikauden kaikkina vuosina tarvittaessa		Euroopan parlamentin jäsen ja varajäsen (tarvittaessa)	Jälki-ilmoituksen toimittaminen vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹⁴

¹¹ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

¹² Puoluelaki 8 § 3 mom.

¹³ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

¹⁴ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 a §.

EUROPARLAMENTTIVAALIT

26.5.2019

Ennakkoäänestys:

Suomessa 15.–21.5.2019

Ulkomailla 15.–18.5.2019

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET